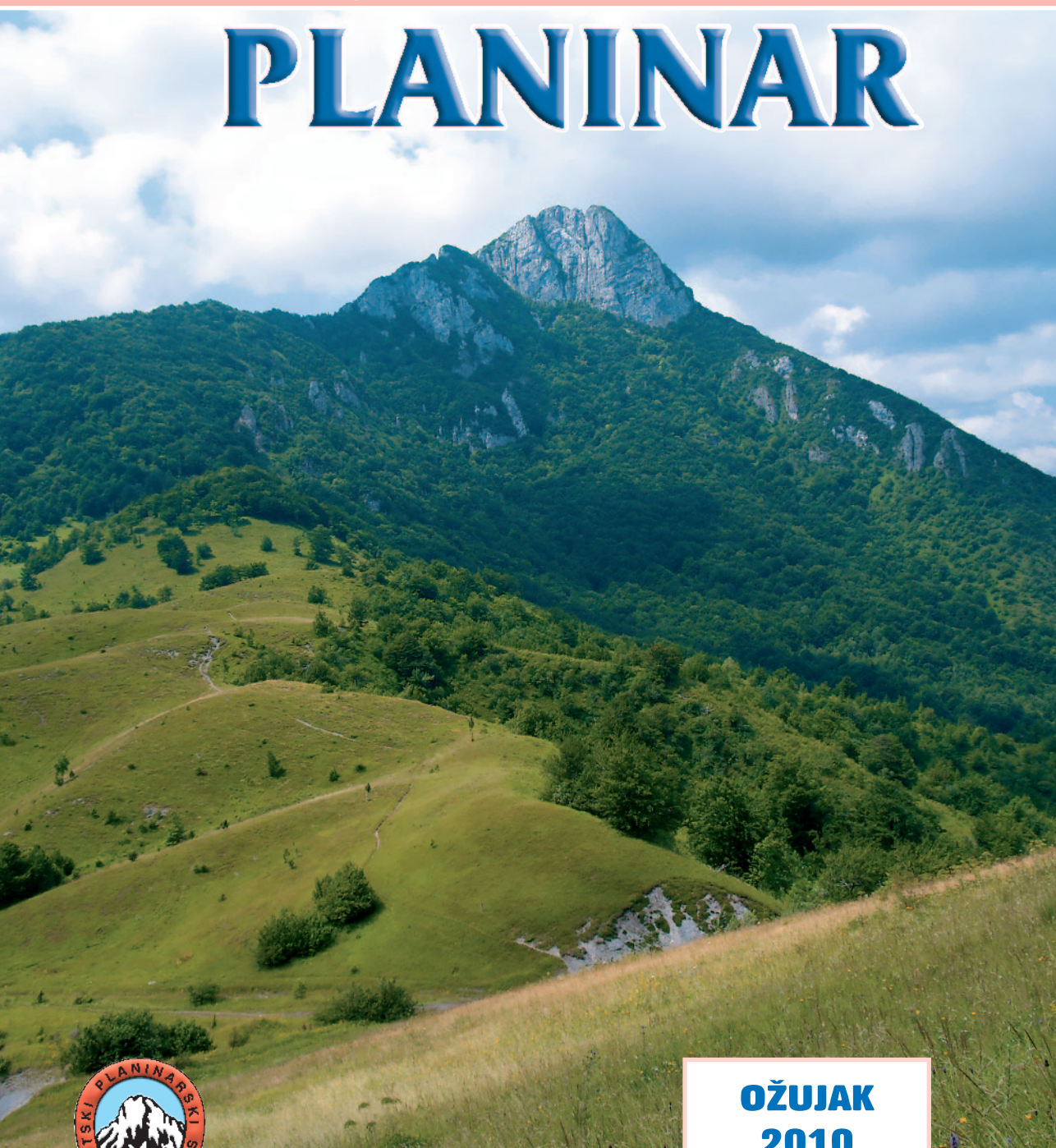

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

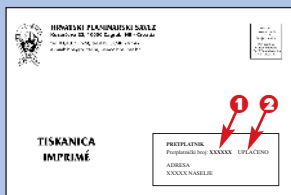
**OŽUJAK
2010**

3

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva** godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izašao je **1. lipnja 1898.** Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom **»Naše planine«.**

PRETPLATA za 2010. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo **35 eura**). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici **»Poziv na broj«**, mora biti upisan **Vaš pretplatnički broj**. Pretplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na pretplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva je **HR4123600001101495742**.

PRETPLATNIK
Pretplatnički broj: XXXXXX
ADRESA
XXXXX NASELJE

PRETPLATNIK
Pretplatnički broj: XXXXXX
ADRESA
XXXXX NASELJE
HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZARČEVA 22, 10000 ZAGREB
2360000-1101495742
XXXXX

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti na-znak u obavljenju uplate. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za pretplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primiti svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranima na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata!). Podrobnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Urednik d.o.o., Zagreb

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

HRVATSKI PLANINAR

Godište
Volume

102

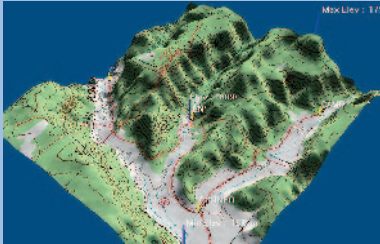
Broj
Number 3

Ožujak - March 2010

82

»Hrvatski planinar« –
digitalno kulturno blago

87

GPS – računalni
programi za planinare

95

Fujiyama – simbol i
ponos dalekog Japana

104

Jezerce na Bojincu

TEMA BROJA

Digitalizacija »Hrvatskog planinara«

SADRŽAJ

»Hrvatski planinar«, digitalno kulturno blago82

Alan Čaplar

GPS – računalni programi za planinare.....87

Darko Grundler

Fujiyama, simbol i ponos dalekog Japana95

Davor Blažević

Tura za mlade i stare.....99

Ivan Hapač

Jezerce na Bojincu – neobičan detalj
kr(a)ške prirode104

Vanja Radovanović

Južno lice Möncha.....106

Ivan Rakić

HPS na »Snježnoj kraljici«110

Ivan Hapač

Obiteljske radosti113

Marlena Prskalo

In memoriam: Nikola Zdenko Šimunović115

Planinarski tisak116

Vijesti118

Kalendar akcija120

SLIKA NA NASLOVNICI

Klek, kolijevka hrvatskog
planinarstva

foto: Alan Čaplar

»Hrvatski planinar«, digitalno kulturno blago

Alan Čaplar, urednik »Hrvatskog planinara«

Rijetko se koja hrvatska ustanova, institucija ili udruga može pohvaliti kulturno-loškim podvigom kakav je u proteklih nekoliko godina digitalizacijom više od stotinu godišta svoga časopisa izveo Hrvatski planinarski savez (HPS). Ne postoji mnogo časopisa koji izlaze više od stotinu godina, a još je manje onih koji su u digitalnom obliku u cijelosti dostupni za pretraživanje i prelistavanje putem interneta i na DVD-u. Prema našim saznanjima, naš je »Hrvatski planinar« prvi hrvatski časopis sa stoljetnom tradicijom kojeg su svi brojevi javno dostupni na internetu i na DVD-u.*

Digitalna kolekcija »Hrvatskog planinara« sadrži 800 datoteka u PDF formatu, pri čemu svaka datoteka sadrži stranice jednog broja »Hrvatskog planinara«.

Zašto digitalizacija

Ne treba posebno isticati da je HPS digitalizacijom svoga časopisa omogućio bolje vrednovanje kulturne, prirodoslovne i stručne uloge »Hrvatskog planinara« tijekom njegove iznimne povijesti, kakvom se malo koja ustanova u Hrvatskoj može ponositi.

Časopis »Hrvatski planinar« najstariji je hrvatski časopis iz područja fizičke kulture i jedan od najstarijih hrvatskih časopisa koji izlazi i danas. Od 1898. do danas »Hrvatski planinar« postao je riznicom planinarske riječi i jedinstven pisani trag o razvitku hrvatskoga planinar-

stva. »Hrvatski planinar« predvodnik je hrvatske planinarske književnosti, grane koja se u nas svrstava u putopisnu književnost, a u alpskih je naroda samostalna. Osim toga, »Hrvatski planinar« je od početka bio orijentiran na objavljivanje stručnih članaka o istraživanjima planinskih područja Hrvatske, pa su u njemu objavljeni mnogi pionirski stručni članci o botanici, geografiji, hidrologiji, geologiji i geomorfologiji. Dosezi »Hrvatskog planinara« tim su vredniji znamo li da »Hrvatski planinar« nikada nije imao profesionalne novinare, već ga od prvih dana stvaraju isključivo zaljubljenici i zanesenjaci kojima je planinarstvo životni stil.

Glavni motiv za digitalizaciju bila je činjenica da fizički postoje samo tri cjelovita kompleta časopisa – jedan u posjedu dugogodišnjeg urednika prof. dr. Željka Poljaka, drugi u fondusu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a treći u Knjižnici Grada Zagreba.

Kako se provodila digitalizacija

Digitalizaciji »Hrvatskog planinara« prethodio je divljenja vrijedan pothvat prof. dr. Darka Grundlera, koji je izradio cjelovitu bibliografiju svih brojeva našeg časopisa i potom je 2008. nesebično darovao HPS-u. Računalna bibliografija sadrži podatke o svim ikad objavljenim člancima i ilustracijama, a svečano je predana na korištenje 4. lipnja 2008. na svečanosti u Novinarskom domu u Zagrebu, kojom je pred više od 200 gostiju obilježena 110. obljetnica izlaska prvog broja »Hrvatskog planinara« i 100. godišće časopisa.

Već u to vrijeme bilo je digitalizirano i javnosti dostupno oko 70% svih brojeva »Hrvatskog planinara«, a krajem 2009. cijeli je posao

* Osim našega, jedini stoljetni časopis koji je u potpunosti digitaliziran i dostupan na internetu jest »Šumarski list«, časopis Hrvatskoga šumarskog društva – i to također zahvaljujući jednom planinaru. Riječ je o Branku Meštriću, članu uredništva »Hrvatskog planinara« i »Šumarskog lista«.

Rijetko se koja ustanova, institucija ili udruga može pohvaliti kulturološkim podvigom kakav je u proteklih nekoliko godina digitalizacijom više od stotinu godišta svoga časopisa izveo HPS

digitalizacije konačno dovršen. Tada su svi digitalizirani brojevi časopisa postavljeni na internetsku stranicu HPS-a i izdan je DVD na kojem se nalazi sto godišta »Hrvatskog planinara« – svi brojevi od 1898. do 2008. Bibliografija »Hrvatskog planinara« tako je dobila punu vrijednost jer je iz nje lako moguće doći do bilo kojeg broja časopisa, članka ili ilustracije ikada objavljene u »Hrvatskom planinaru«. Iscrpan opis bibliografije i uputa za njeno korištenje tiskani su u jubilarnom broju »Hrvatskog planinara« br. 6, 2008.

Projekt digitalizacije »Hrvatskog planinara« odvijao se tri godine, od početka 2007. do kraja 2009. Glavninu sredstava osigurao je iz svojih izvora HPS, potvrdivši se kao kulturno

odgovorna udruga koja je spremna ulagati u vrednovanje hrvatske kulture, a digitalizaciju je s 15.000 kuna poduprlo i Ministarstvo kulture. Iako je to razmjerno skromna financijska potpora u odnosu na opsežnost i vrijednost digitalizacije 30.000 stranica, ona je imala i dodatno značenje jer je potvrdila da to ministarstvo prepoznaje časopis »Hrvatski planinar« kao nacionalno kulturno dobro, a HPS kao partnera u projektima čuvanja hrvatske kulturne baštine.

Dar Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici

Digitalizaciju svog časopisa HPS je završio na vrlo simboličan i svečan način u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (NSK). Na svečanosti predstavljanja portala digitaliziranih

MALO TEHNOLOGIJE I STATISTIKE

Digitalizacija se provodila skeniranjem najbolje sačuvanih primjeraka časopisa koji su bili dostupni u trenutku skeniranja. Skenirani su primjerci iz kolekcije dr. Poljaka i Alana Čaplara. Sve stranice časopisa digitalizirane su skeniranjem u rezoluciji 600 dpi, u punoj boji. Skenirala se jedna po jedna stranica. Najprije su skenirani brojevi iz razdoblja između dva svjetska rata, zatim najstariji brojevi, a potom brojevi iz razdoblja od 1949. do 2002. (od te se godine matrica časopisa koja se upućuje u tiskaru čuva i u digitalnom obliku).

Za digitalizaciju su korištena četiri računala i tri skenera te osam eksternih čvrstih diskova velikoga kapaciteta. Samo jedna digitalna kolekcija zauzima 2,2 terabajta diskovnog prostora. Radi sigurnosti, svaka je stranica sačuvana u tri istovjetna izvornika. Za potrebe izrade DVD-a i za objavu na internetu PDF-ovi su smanjeni na razlučivost 150 dpi. Jedan PDF prosječno zauzima 10 megabajta. Ako ugrubo uzmemo da za namještanje i skeniranje jedne stranice treba

otprilike dvije minute, lako je izračunati da je samo na skeniranje utrošeno najmanje 1000 radnih sati. Osim toga, nekoliko stotina radnih sati trebalo je uložiti u pribavljanje i transport starih brojeva, pregledavanje i procjenjivanje kvalitete predložaka, ispravljanje pogrešaka pri skeniranju, poravnavanje i obrezivanje stranica, izradu i kontrolu PDF-ova te za izradu DVD mastera.

Operativno, stare su časopise skenirali Vesna Čaplar, Miljenko Ivković i Nenad Perošević. Za master DVD-a i postavljanje PDF-ova na internet zaslužan je Branko Meštrić. Sve PDF-ove izradio je i posao organizirao Alan Čaplar.

Gotovo 30.000 stranica časopisa sada je dostupno na DVD-u, koji se može nabaviti u Uredu HPS-a po simboličnoj cijeni od 50 kuna te potpuno besplatno preuzeti putem internetskih stranica HPS-a (www.plsavez.hr), a od siječnja 2010. i na portalu digitaliziranih novina i časopisa Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (dnc.nsk.hr)

Ekipa koja je digitalizirala »Hrvatski planinar« (s lijeva): Nenad Perošević, prof. dr. Darko Grundler, Branko Meštrić, Alan Čaplar, prof. dr. Željko Poljak, dr. Vesna Čaplar i Miljenko Ivković

Izaslanstvo HPS-a svečano je ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu prof. dr. Tihomilu Maštroviću 28. siječnja 2010. uručilo digitaliziranih stotinu godišta »Hrvatskog planinara«

DUBRAVKO OKIČKI

HPS je digitalizacijom sto godišta svojega časopisa prestigao mnoge stručne ustanove, institucije i izdavače te zadivio sve one koji su u stanju razabrati i vrednovati opseg takvoga posla

časopisa dnc.nsk.hr održanoj 21. siječnja 2010. izaslanstvo HPS-a, koje su činili prof. dr. Hrvoje Kraljević, prof. dr. Željko Poljak i Alan Čaplar, uručilo je pred više od 300 okupljenih gostiju ravnatelju NSK-a prof. dr. Tihomilu Maštroviću 30.000 stranica »Hrvatskog planinara« u digitalnom obliku. Bila je to velika svečanost za NSK, a nije pretjerano reći da je uručenje nevakadašnjeg HPS-ovog dara bio vrhunac večeri. Primajući dar HPS-a, ravnatelj NSK prof. Maštrović istaknuo je »Hrvatski planinar« kao primjer suradnje kakvu NSK želi postići sa svim izdavačima. Posebno je istaknuo da je naše ostvarenje uistinu iznimno jer je HPS digitalizaciju svog časopisa obavio po najvišim profesionalnim standardima premda mu digitalizacija i čuvanje tiskane građe nije temeljna djelatnost. U svome je govoru predsjednik HPS-a prof. dr. Hrvoje Kraljević zahvalio NSK-u što je prepoznao vrijednost našeg rada i pružio nam stručnu potporu.

Zanimljivo je spomenuti da je prvi urednik »Hrvatskog planinara« Dragutin Hirc 1901. imenovan savjetnikom Kraljevske sveučilišne biblioteke, preteče današnjeg NSK-a. Prije više od stotinu godina on nije mogao ni sanjati da će se njegov časopis u digitalnom obliku naći u knjižnici u čijem je utemeljenju sudjelovao.

Na svečanosti su, osim članova izaslanstva HPS-a, sudjelovali i svi planinari koji su dali svoj doprinos izradi bibliografije i digitalizaciji »Hrvatskog planinara«: prof. dr. Darko Grundler, Branko Meštrić, Darko Berljak, Miljenko Ivković, Vesna Čaplar, Ana Čaplar, Nenad Pe-rošević i Vesna Holjevac.

Naši dosezi u posljednjih deset godina

Hrvatski planinari i HPS mogu biti ponosni na brojne izvanserijske dosege što ih je časopis »Hrvatski planinar« ostvario u posljednjih deset godina. Od 2001. do danas broj pretplatnika i čitatelja gotovo se udvostručio, povećan je broj

stranica, a kvaliteta časopisa poboljšala se i u grafičkom i u sadržajnom pogledu. Proslava 100. godišta i 110. obljetnice »Hrvatskog planinara« 2008. godine bila je najsadržajnije proslava u povijesti našega časopisa, a ovjenčana je visokim državnim priznanjem – Poveljom Republike Hrvatske, koju je izaslanstvu HPS-a 28. siječnja 2009. uručio predsjednik RH Stjepan Mesić. Povrh svega toga, časopis »Hrvatski planinar« dobio je puštanjem u rad računalne bibliografije autora Darka Grundlera i digitalizacijom sto godišta časopisa novu dimenziju kakvom se HPS može samo ponositi. HPS je time prestigao mnoge stručne ustanove, institucije i izdavače te zadivio sve one koji su u stanju razabrati i vrednovati opseg takvoga posla. Darivanjem digitalne kolekcije NSK-u u

siječnju ove godine stavljena je točka na »i« jer je naš časopis među prvima postao dio digitalizirane nacionalne kulturne baštine.

Nadam se da mi čitatelji neće zamjeriti što ću na kraju malo »privatizirati« sljedećih nekoliko redaka. Imam za to opravdan razlog – ovaj je broj stoti po redu koji potpisujem kao glavni i odgovorni urednik. S velikim veseljem i ponosom ističem da su mi kao uredniku sva nabrojena ostvarenja, ali i redovan rad na časopisu, donijela i veliko osobno zadovoljstvo. Uz to što mi je časopis omogućio da upoznam brojne uistinu drage ljude, uvijek me iznova ispunjava radost što mogu, zajedno sa suradnicima, pridonijeti veselju koje sa svakim novim brojem stiže na adrese gotovo 2000 planinara širom Hrvatske i svijeta. Hvala svima na tome!

www.plsavez.hr/HP/Bibliografija

100 godišta časopisa nadohvat miša

GPS – računalni programi za planinare

Darko Grundler, Kutina

U prethodnom broju »Hrvatskog planinara« opisani su u članku pod naslovom »GPS uređaji za planinare« GPS uređaji prikladni za planinare. Kako je u tom članku i navedeno, to je samo pola priče. Sve prednosti GPS uređaja mogu se iskoristiti tek uporabom osobnog računala i interneta.

Svi su GPS uređaji zapravo mala računala pa njihovim radom upravlja računalni program. GPS programi mogu se podijeliti u tri skupine: programi namijenjeni ručnim GPS uređajima, programi namijenjeni za uporabu na osobnim računalima (engl. PC) i programi, ili bolje rečeno usluge, dostupne putem interneta.

Programi za GPS uređaje

Proizvođači GPS uređaja svih skupina, osim skupine »sam svoj majstor«, isporučuju uređaje s instaliranim GPS programom. Korisnik ne može samostalno mijenjati programe, niti instalirati drugi program. Prednost je u tome što su programi potpuno prilagođeni uređaju i što su već instalirani pri nabavi uređaja pa korisnik ne mora znati ništa o njihovoj instalaciji. Nedostatak je u tome što korisnik može i mora rabiti samo program koji je u uređaju, bez obzira na to odgovara li mu ili ne odgovara. Programi se razlikuju ovisno o modelu i proizvođaču. Svi su programi sličnih obilježja i njima se rukuje na sličan način pa će korisnik koji nauči raditi s jednim GPS uređajem razmjerno lako naučiti rabiti i drugi. Nije teško naučiti rabiti takve programe, a neki se (npr. Garmin) isporučuju s uputama i izbornikom na hrvatskom jeziku.

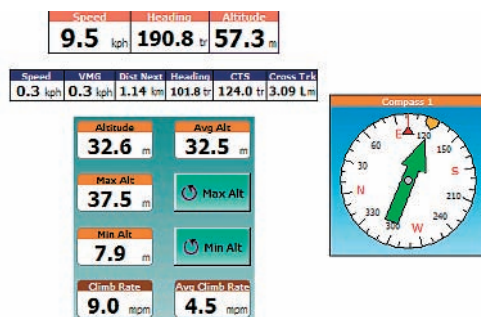
Na GPS uređaje iz skupine »sam svoj majstor« korisnik može instalirati programe neovisnih proizvođača. Postoji više programa za GPS

uređaje tipa »sam svoj majstor«. Na istom se uređaju može istodobno instalirati više različitih GPS programa pa korisnik može pokrenuti program koji je u tom trenutku najprikladniji. Programi se uvelike razlikuju po svojim obilježjima, mogućnostima i cijeni. Postoje i besplatni programi.

OziExplorer

S planinarskoga je gledišta ovo jedan od najprikladnijih programa za GPS uređaje tipa »sam svoj majstor«. Jednostavan je za instalaciju i za uporabu, a može rabiti različite vrste točkastih zemljovida (rasterskih, engl. bitmap). Želi li korisnik rabiti vlastite zemljovide, mora ih prije uporabe pripremiti za rad (presnimiti u odgovarajući format i kalibrirati). Program OziExplorer ima brojne mogućnosti za prikaz položaja i podataka, uključujući prikaz brzine, dužine prijednog puta, visinskog profila i još mnogo toga.

Postoji inačica programa OziExplorer za GPS uređaj i za osobno računalo. Objema se inačicama slično rukuje pa je olakšano preno-

Prikaz podataka na zaslonu GPS uređaja s instaliranim programom OziExplorer

šenje podataka između GPS uređaja i osobnog računala i uporaba programa. Program nije besplatan, ali nije ni skup (platit ćete ga kao malo dalji izlet). Ovaj program preporučujem planinarima koji imaju GPS uređaj tipa »sam svoj majstor«.

GPS programi za osobna računala

Monitori računala imaju mnogo veću razlučivost i veličinu zaslona od GPS uređaja pa je zemljovide i snimljene podatke mnogo ugodnije gledati na monitoru računala nego na razmjerno malom zaslonu GPS uređaja. Bez uporabe osobnog računala gubi se velik dio zadovoljstva koji ti uređaji mogu pružiti planinaru. Pomoću GPS programa za osobna računala mogu se razmjenjivati podaci s GPS uređajem, obrađivati podaci s njega, vidjeti prijedeni put ili snimljene putne točke na zaslonu monitora i još mnogo toga.

Proizvođači GPS uređaja tipa »ključ u ruke« isporučuju programe za osobna računala koji mogu raditi samo s njihovim uređajima. GPS programi za osobna računala neovisnih proizvođača nisu vezani uz pojedinu vrstu GPS uređaja, već mogu podatke razmjenjivati s više vrsta GPS uređaja.

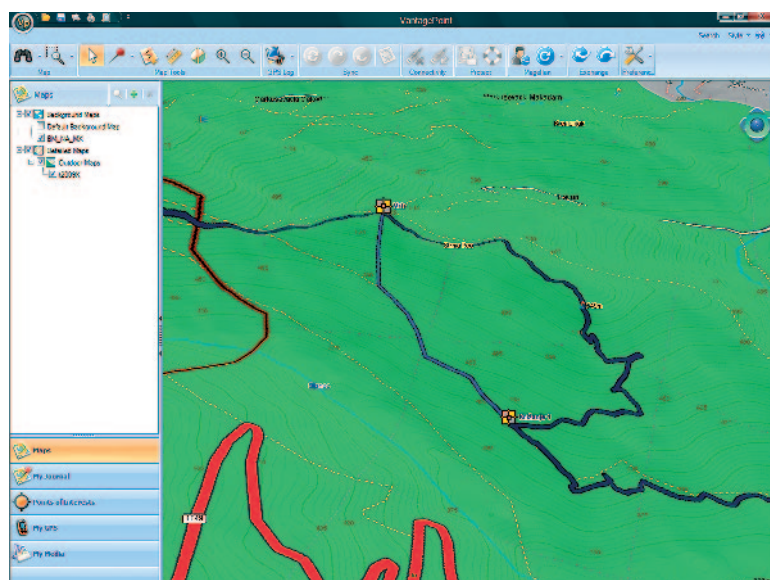
Magellan VantagePoint

VantagePoint je program za osobna računala koji je predviđen za rad s uređajima Triton

GPS, tipa »ključ u ruke«, tvrtke Magellan. Rabi zemljovid topo2009X (Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora) ili stariji topoHR/2008, koji se može instalirati na osobno računalo samo ako je na računalo priključen uređaj Triton GPS u kojem se nalazi zemljovid. Osim prikaza tragova, putova i putnih točaka, taj program ima brojne funkcije koje mogu razveseliti planinara. Između ostaloga, može razmjenjivati podatke s GPS uređajem, prikazati 3D zemljovid, prema nazivu pronaći zanimljiva mjesta na zemljovidu, pokazati visinski profil prijednog puta, mjeriti udaljenosti i dr. Zatim je moguće izraditi putove (engl. route) i putne točke (engl. waypoint) te ih prenijeti u GPS uređaj. Program je besplatan, ali je zemljovid topo2009X (koji nije besplatan) moguće presnimiti isključivo s GPS uređaja Magellan.

Garmin MapSource

Garmin MapSource jest program za osobna računala koji je predviđen za rad s GPS uređajima tvrtke Garmin. Rabi zemljovid Adria-TOPO. Program i zemljovid mogu se na osobno računalo instalirati i neovisno o GPS uređaju, dakle, na osobnom računalu mogu ih rabiti i oni planinari koji nemaju GPS uređaj. Program je besplatan, ali zemljovid treba kupiti ili se isporučuje bez doplate uz neke Garminove GPS uređaje. Zemljovid pokriva i podru-

Prozor programa Magellan VantagePoint, s 3D prikazom

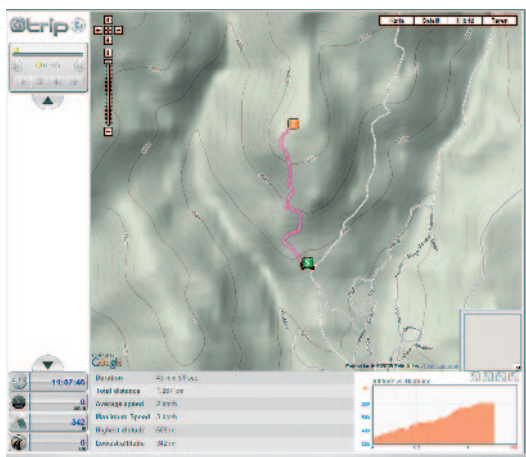
čje BiH i Slovenije. Program omogućuje pregled zemljovida (2D), prikaz tragova, putova i putnih točaka, mjerenje udaljenosti i slično, a također i izradu putova (engl. route) i putnih točaka (engl. waypoint) te njihov prijenos u Garminov GPS uređaj. Zemljovid se može pretraživati prema nazivu objekata na zemljovidu, a sam zemljovid i prikazani podaci mogu se ispisati na pisaču.

@trip PC

Program @trip PC namijenjen je radu s GPS uređajem i-gotU. Besplatan je i može se presnimati s interneta. Uporaba je vrlo jednostavna, a zemljovidi su Googleovi zemljovidi raznih vrsta (potreban je priključak na internet). Moguće je uvesti tragove u gpx formatu pa može poslužiti i za prikaz podataka iz bilo kojeg GPS uređaja, pod uvjetom da se podaci pretvore u gpx format. Gpx je način zapisa GPS podataka koji »razumiju« praktično svi GPS uređaji i programi, pa tako i prije navedeni OziExplorer, topo2009X i MapSource.

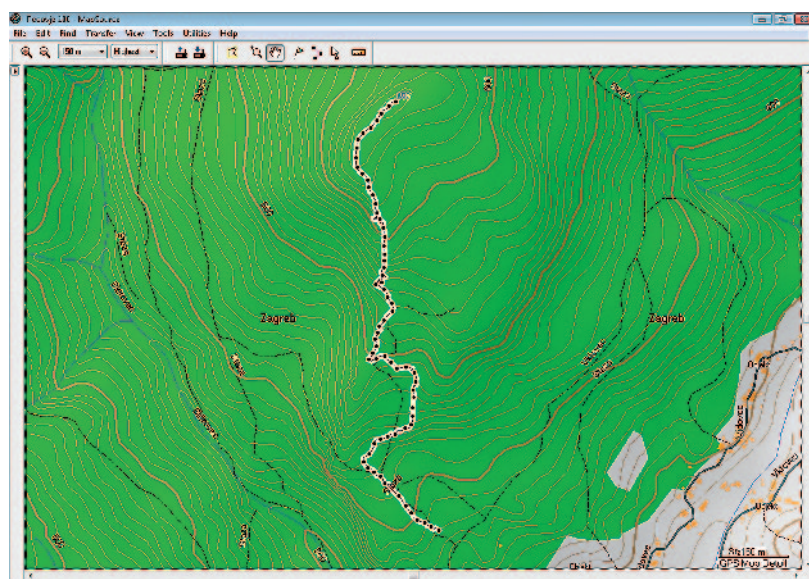
OziExplorer

Program OziExplorer, inačica za osobno računalo, može uz prikaz GPS podataka na zemljovidu »izvesti« još mnogo toga, npr. rabiti zemljovide različitih formata računalnog zapisa (uključujući i one koje priredi korisnik), pružiti

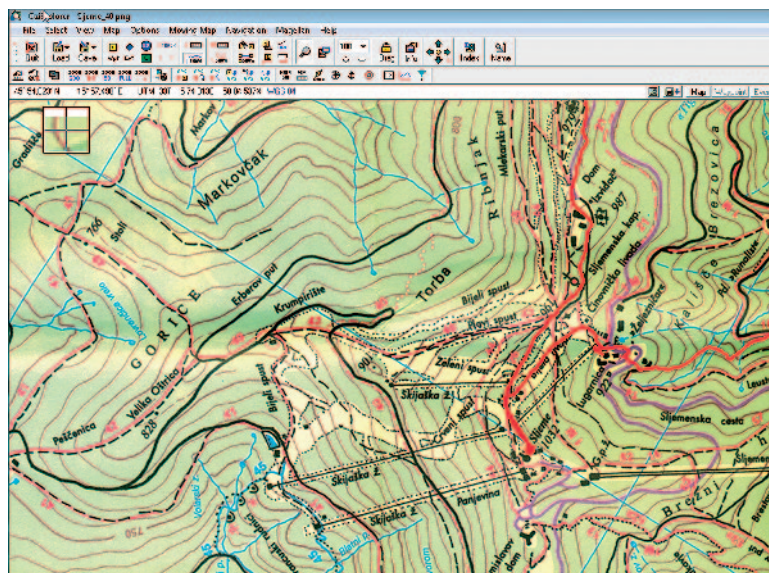

Prozor programa @trip PC s prikazanim tragom

Planinari su poznati po tome da vole preporučavati svoje pohode, pisati o njima i pokazivati fotografije snimljene na izletima. Uporabom GPS uređaja i pomoću interneta mogućnosti objave izleta znatno se povećavaju

Prozor programa Garmin MapSource s učitanim prijednim putom

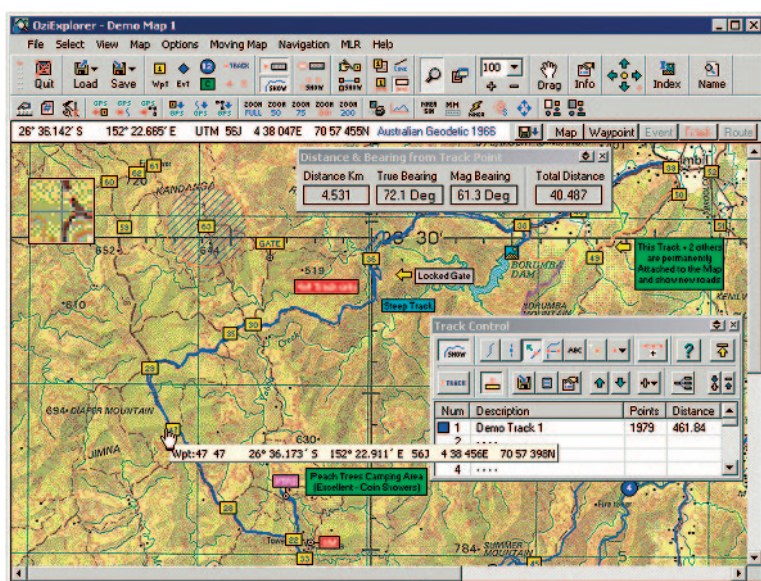
Prozor programa OziExplorer s korisnički pripremljenim planinarskim zemljovidom i ucrtanim tragom

izravnu potporu za razmjenu podataka s većinom uređaja Garmin, Magellan, Lowrance/Eagle, Brunton/Silva i MLR, izradu putova (engl. routes), putnih točaka (engl. waypoints) i njihov prijenos u GPS uređaj, ispis zemljovida na pisaču i dr. Budući da program nije vezan uz određenu vrstu GPS uređaja, niti za određenu vrstu zemljovida, izbor zemljovida i GPS podataka prepušten je korisniku. Program je odličan izbor za korisnika koji ima GPS uređaj tipa »sam svoj majstor«, ali i korisno pomagalo vla-

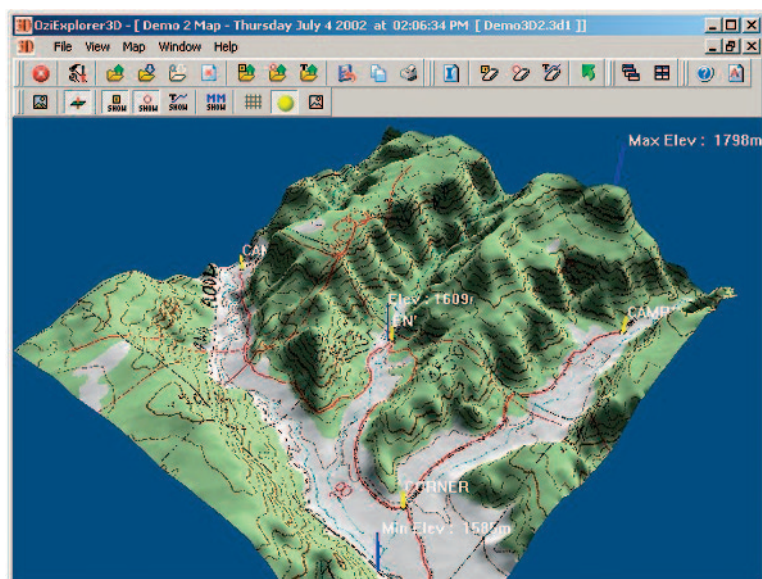
snicima GPS uređaja iz skupine »ključ u ruke«. Nije besplatan, ali je prihvatljive cijene.

GPS TrackMaker

Program GPS TrackMaker ima, uz mnoga dobra svojstva, i jednu veliku prednost u odnosu prema drugim programima – besplatan je. Sukladan je s više od 150 različitih GPS uređaja iz skupine »ključ u ruke«, što znači da može prikazivati i obrađivati podatke s tih uređaja, a u određenoj mjeri i rukovati zemljovidima. To

Prozor programa OziExplorer

Program OziExplorer postoji i u 3D inačici, gdje može zemljovid i snimljene podatke prikazati trodimenzionalno pod uvjetom da u zapisu zemljovida postoje 3D podaci (za zemljovide koje sam korisnik izrađuje skeniranjem takvih podataka nema)

ne znači da se mogu rabiti zemljovidi koji se isporučuju uz GPS uređaje tipa »ključ u ruke«, već da se mogu prikazivati ostali podaci: trago-
vi, putovi i putne točke.

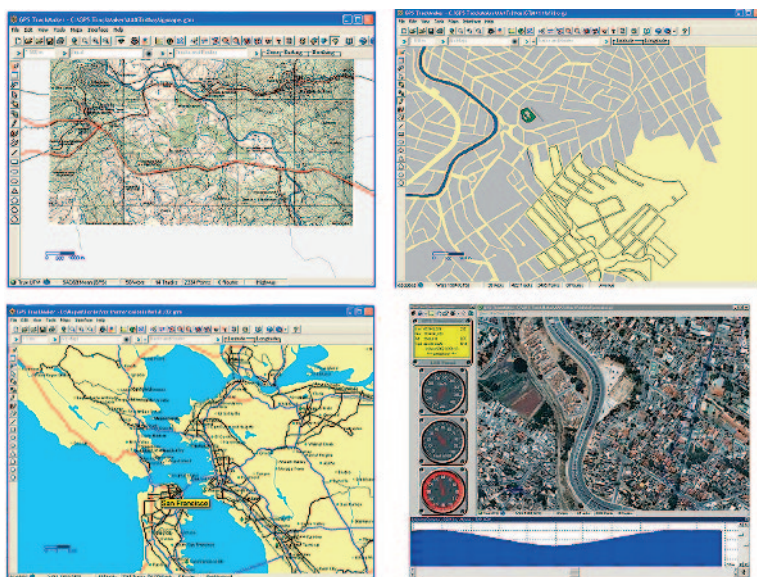
Uz ostale brojne mogućnosti, program može pretvoriti podatke o prijednom putu, zabilježenim putnim točkama i drugome iz jednog u drugi format pa se tako podaci iz jednog uređaja mogu preurediti u oblik prihvatljiv drugom uređaju ili programu. Program može odlično poslužiti za izradu vlastitih

zemljovida korisnicima GPS uređaja iz skupine »sam svoj majstor«.

Uz navedene, postoje i brojni drugi GPS programi koji se mogu pronaći na internetu. Svi su oni sličnih osobina pa planinar mora sam provjeriti koji mu više odgovara.

Global Mapper

Program koji će potpuno zadovoljiti svakog planinara i GPS entuzijasta jest Global Mapper (www.globalmapper.com). To je program koji

Različit prikaz podataka programa GPS TrackMaker

ima i obilježja GIS sustava (zemljopisni informacijski sustav, engl. geographic information system, GIS) pa mu je uporaba mnogo šira od planinarske razbibrige. Može prikazivati i obrađivati točkaste i vektorske zemljovide i pretvarati mnoge vrste zapisa iz jednog formata u drugi. S gledišta planinara jedini mu je ozbiljni nedostatak cijena (u trenutku pisanja ovog članka 349 US\$). Treba spomenuti da postoje i drugi kvalitetni programi koji imaju mogućnost povezivanja s GPS-om i mogućnost uporabe GPS podataka, npr. ESRI (tvrtka ArcGIS), Manifold System (tvrtka Manifold), MapInfo (tvrtka tvrtke Pitney Bowes), ali oni prelaze okvire interesa prosječnog planinara.

GPS i internet

Na internetu se mogu pronaći brojna pomagala za prikaz zemljovida i GPS podataka. Budući da su praktično sve te usluge besplatne, ograničenje je samo volja planinara da se njima posluži. Ograničimo li se ovdje samo na usluge koje se odnose na GPS, onda se može pronaći mnoštvo web adresa na kojima se GPS podaci mogu pregledavati, pretvarati iz jednog formata u drugi, pronaći podaci o najpogodnijem vremenu snimanja tragova na pojedinom području itd.

Na internetu se mogu pronaći brojna pomagala za prikaz zemljovida i GPS podataka. Budući da su praktično sve te usluge besplatne, ograničenje je samo volja planinara da se njima posluži

3D prikaz u programu Google Earth (Pečovje, Medvednica) s ucrtanim tragom

Google Earth

Google Earth je program koji bi trebao rabiti svaki planinar, a posebice vodič i planinar koji voli hodati neoznačenim putovima. Preporučujem ga i onima koji ne rabe, niti će rabiti GPS uređaje. To je program za prikaz Zemljine površine, a glavna su mu podloga satelitske i zrakoplovne snimke Zemljine površine i objekata na njoj. Program može biti velika pomoć planinaru jer prikazuje razmjerno novo i stvarno stanje terena. Na satelitskoj se snimci mogu vidjeti objekti koji nisu ucrtani niti u jedan zemljovid. Prikaz se može uvećavati, zakretati i, što je osobito važno, prikazati u 3D projekciji (prividno u tri dimenzije). Mogu se prema nazivu pronalaziti različiti objekte na površini Zemlje (npr. pronaći Gutešin vrh), mjeriti udaljenosti, može se ustanoviti nadmorska visina pojedinih točaka, mogu se označavati putne točke i još mnogo toga. Uz to su s tim programom povezana mnoga web mjesta pa će na zemljovidu biti označena mjesta koja su opisana u web enciklopediji Wikipedia (www.wikipedia.org), spremištu video zapisa YouTube (www.youtube.com), bazama GPS tragova EveryTrail (www.everytrail.com) i Wikiloc (www.wikiloc.com) itd. Program zemljovide

dobavlja putem interneta pa računalo mora biti spojeno na internet. Program je besplatan.

Google Maps

Google Maps (maps.google.com) je web mjesto koje nudi sličnu uslugu kao Google Earth, ali skromnijih mogućnosti. Prednost mu je u tome što ne treba instalirati poseban program pa se može pokrenuti s bilo kojeg računala spojenog na internet. Zemljovidi se mogu pretraživati, prikazivati na različite načine (ne mogu se prikazati u 3D prikazu), može se odrediti najkraća cestovna veza između dva mjesta, mogu se označiti vlastite putne točke na zemljovidu i dr. Zemljovid se može ispisati na pisaču.

Prikaz zemljovida i traga na web stranicama GPSies (Marsinograd)

Prikaz tragova na internetu

Planinari su poznati po tome da vole pričavati svoje pohode, pisati o njima i pokazivati fotografije snimljene na izletima. Uporabom GPS uređaja i pomoću interneta mogućnosti objave izleta znatno se povećavaju. Postoji više web mjesta (engl. web site) na internetu gdje možete presnimiti svoj trag s izleta i tada će taj trag na prikladnom zemljovidu biti vidljiv i dostupan putem interneta.

Ovisno o web mjestu, zemljovid se može uvećavati i smanjivati, prikazati u 3D-u, otisnuti i dr. Tude tragove možete presnimiti na svoje računalo i u svoj GPS uređaj i tako slijediti put kojim je netko već prošao. Tragovi se mogu pretraživati po nazivu, pa primjerice želite li se popeti na Trovrh, možete pronaći takav trag i slijediti ga (uspon je samo za iskusne i opremljene planinare).

U web mjesta s tragovima ubrajaju se primjerice: Wikiloc (www.wikiloc.com), WikiWalki (wikiwalki.com), Gpsies (www.gpsies.com), ZeeMaps (www.zeemaps.com), GPXchange (www.gpxchange.com), MTBGuru (www.mtbguru.com), EveryTrail (www.everytrail.com) i Sanoodi (www.sanoodi.com). Neke od tih stranica omogućuju povezivanje vaših fotografija s mjestom gdje su snimljene pa možete i ispričati priču o svom izletu, npr. na web mjestu Maptales (www.maptales.com). Sve su te usluge besplatne, kao uostalom i većina ostalih usluga na internetu.

RAZLIČITA PLANINARSKA POMAGALA NA INTERNETU

Uz osnovne funkcije prikaza i različite obrade podataka o tragovima, putovima i putnim točkama, na internetu se mogu pronaći i brojna druga pomagala koja mogu pomoći planinaru ili ga zabaviti.

Zanima li vas koliko ćete kilometara prijeći na sljedećem izletu ili koliko ste prohodali na prošlom, otvorite web stranicu Gmaps Pedometer (www.gmap-pedometer.com), ucrtajte na zemljovidu svoj put i pročitajte udaljenost koju morate proći.

Katkad je potrebno podatke o koordinatama nekog mjesta pretvoriti iz jednoga formata u drugi. Tu vam mogu pomoći web stranice GPS Coordinate Converter (boulter.com/gps), Jeep-Reviews (www.jeepreviews.com/wireless-gps-coordinates) i GPSVisualizer (www.gpsvisualizer.com). Posljednje navedeno web mjesto ima i brojne druge mogućnosti, npr. mogućnost prikaza putnih točaka i tragova na zemljovidu ili planu grada, visinskih profila tragova i putova, pretvorbe formata zapisa traga u gpx, kml ili tekstualni zapis i još mnogo toga.

Otkrili ste neko lijepo ili neobično mjesto i želite to podijeliti s drugima? Na web mjestu Waymarking (www.waymarking.com) možete jednostavno ostaviti fotografiju, opis i oznaku na zemljovidu. Za planinare koji vole fotografirati i objavljivati svoje fotografije internet je pravo mjesto za objavu albuma. Na web mjestu Picasa (picasa.google.com) moguće je i označiti mjesto na zemljovidu gdje su fotografije snimljene.

Na web stranicama GPSies tragovi koje su korisnici snimili prikazani su ikonama, tj. prikladnim sličicama (na ovoj slici pješački tragovi sa sličicom cipele). Klikom na ikonu prikazu se podaci o tragu, pa se može izabrati detaljni prikaz traga i visinskog profila i presnimiti trag na vlastito računalo i u GPS uređaj

Korištenje GPS uređaja i prikladnih računalnih programa može planinaru pružiti dodatnu sigurnost, posebice pri kretanju nepoznatim i neobilježenim putovima

GEOCACHING

Aktivnost koja nije sasvim planinarska, ali je povezana s planinarenjem naziva se na engleskom jeziku geocaching (nema još prikladnog hrvatskog naziva, pa predlažem geoškrinjica). Na web stranici free-ri.htnet.hr/geocaching/_private/home.htm piše: »Geocaching je spoj avanture, GPS satelitske navigacije i interneta. Svojevrсна hi-tech potraga za skrivenom 'škrinjicom s blagom'. Smisao za avanturu i GPS navigacijski uređaj sve je što vam je potrebno da biste krenuli u potragu za skrivenim cache-om. Trenutno postoji oko 127.000 skrivenih cache-ova u 211 država širom svijeta, od toga 61 u Hrvatskoj«. Riječ je o zabavnoj igri u kojoj se u prirodi skriva »škrinjica« (kutija, staklenka i sl.) i u nju se stave uglavnom bezvrijedni, ali zabavni predmeti. Na web stanicama se onda objave podaci o mjestu gdje se »škrinjica« nalazi. Osobe koje žele sudjelovati u igri pokušavaju pronaći »škrinjicu« i kad je nađu, mogu iz nje uzeti nešto od sadržaja i ostaviti neki svoj predmet. Cilj je pronaći što više »škrinjica«, a zabavni je dio pronaći ih i otkriti što se u njima nalazi. Najpoznatije web mjesto gdje se objavljuju podaci o mjestima sa skrivenim »škrinjicama« i popis osoba i broja »škrinjica« koje su pronašli jest www.geocaching.com. U toj aktivnosti GPS uređaji i programi bitno olakšavaju pronalaženje skrivenih spremnika.

Zaključak

Suvremena tehnologija može planinaru pružiti dodatnu sigurnost, posebice pri kretanju nepoznatim i neobilježenim putovima. Planiranje izleta znatno je olakšano zahvaljujući su-

vremenim pomagalima, a usto se doživljaj izleta može obogatiti uporabom GPS uređaja i prikladnih računalnih programa. Iako će biti planinara koji će se opirati tehnološkim novotarijama, nema dvojbe da će u ne tako dalekoj budućnosti GPS uređaji postati svakodnevica poput televizora, računala ili mobilnog telefona. Zar i planinarska odjeća i obuća, naprtnjače i vreće za spavanje nisu svojodobno bile tehnološke novotarije od kojih danas malo tko zazire?

Računalni programi i usluge na internetu namijenjene planinarima i izletnicima danas su dovoljno pristupačne, jeftine (čitaj besplatne) i dovoljno jednostavne za uporabu, tako da je šteta ne rabiti ih. Kao što smo svi navikli na fotografske albume, tako će se planinari uskoro naviknuti na tragove na zemljovidima kojima mogu i vizualno ponovo pohoditi izlete na kojima su bili, pokazivati ih putem interneta ili planirati buduće izlete, čime će se povećati i njihova sigurnost pri boravku u prirodi.

Zahvale

Zahvaljujem tvrtkama koje su mi ustupile GPS uređaje i pripadajuće programe i zemljovide na uporabu kako bih mogao pisati na temelju vlastitoga praktičnog iskustva: gđi. Vesni Sever (tvrtka Geosustavi d.o.o., zastupnik tvrtke Magellan) i gđi. Ani Čolić (tvrtka Navigo Sistem d.o.o., zastupnik tvrtke Garmin). Hrvoje Gold i Hrvoje Zrnčić pročitali su članak te mi pomogli korisnim savjetima i skrenuli mi pozornost na propuste ili pogreške. Njihova je zasluga što je konačna inačica članka bolja i s manje pogrešaka.

Popis programa može se naći na web stranici: www.gpsinformation.org/dale/PocketPC/wince.htm

Službena web adresa programa OziExplorer jest www.ozieplorer.com

Program VantagePoint može se besplatno presnimati s interneta, na adresi

www.magellangps.com/products/map.asp?PROID=1903

Podaci o programu Mapsource mogu se naći na web adresi www.navigo-sistem.hr/katalog/cat37

Program @trip PC može se besplatno presnimati s web stranica www.a-trip.com

Službena web stranica programa GPS TrackMaker je www.gpstm.com

Sve o programu Google Earth možete pronaći na web adresi: earth.google.com

Fujiyama, simbol i ponos dalekog Japana

Davor Blažević, Libanon

Na putovanju Japanom u prvoj polovici svibnja 2009. imao sam sreću posjetiti japansku svetu planinu – slavu Fujiyamu. Na žalost, moja je planinarska aktivnost s odlaskom u inozemstvo 1997., trbuhom za kruhom, potpuno zamrla, no upravo mi je zato uspon na Fuji bio poseban izazov i veselje.

Osaka mi je poslužila kao dolazno-odlazna zračna luka, no tamo sam se zadržao tek jedan i pol dan pri povratku. Naime, odmah po slijetanju u zračnu luku Kansai prebacio sam se do Kyota, u kojem sam proveo tri noći i dva dana.

Poučen primjerom prijatelja koji su u Japanu bili godinu i pol dana prije, dva dana u Kyotu proveo sam na vođenim turama do prve stalne japanske prijestolnice Nare te po brojnim atrakcijama Kyota, koji sa svojim nebrojenim povijesnim lokalitetima, od kojih je čak 45 pod zaštitom UNESCO-a, predstavlja pravi raj za turiste. Bio je to odličan uvod, jer sam bih teško u jednom danu uspio obići čak sedam različitih lokaliteta. Informacije koje se čuju od vodiča dobra su teorijska podloga za samostalne obilazke budističkih i autohtono japanskih, šinto-

DAVOR BLAŽEVIĆ

Planina Fuji

stičkih hramova, s često jednakom povijesnom te više ili manje sličnom religijsko-običajnom pozadinom.

Jedan sam dan proveo u Himejiju i u obilasku kompleksa svetišta razasutih vršnim dijelovima brda iznad desetak kilometara udaljenog Engyoyija, do kojih se stiže uspinjačom. Nakon večernjeg putovanja shinkansenom (zahvaljujući strelovitoj brzini vožnje primjereno prozvanim »bullet train«, tj. vlak-metak) do Hiroshime, jutarnji dio sljedećeg dana proveo sam na otočiću Miyajimi, a popodnevni u Hiroshimi. Navečer sam se ponovno ukrcao u shinkansen u pravcu Tokyja, u čijoj sam četvrti Asakusa proboravio sljedećih desetak dana i odatle kretao na preostale izlete. Vremenske su me prilike u ambiciozno zamišljenom početku na sreću dobro poslužile jer, s obzirom na unaprijed rezerviran smještaj, nije bilo vremena za eventualno »ponavljanje«.

Jedan od kišnih dana proveo sam u turističkom obilasku nacionalnog parka Fuji-Hakone-Izu. Od Tokyja treba tek sat vremena vožnje vlakom do jezera Ashi (Ashinoko), okruženog šumovitim brdima. Zbog kišnog dana nije se mogao očekivati pogled na Fuji, a u skraćenim kišnim vidicima uživao sam poglavito iz vozila, prebacivši se do Yumoto-Hakonea vlakom, pa onda autobusom do jezera Ashi.

Putokazi na japanskom – tko zna kamo vode?

Tek kada se vrijeme za nekoliko dana koliko-toliko razvedrilo, mogao sam početi ozbiljnije razmišljati o usponu na Fuji. Za uspon nisam dobio ohrabrenje – svi kod kojih sam se raspitivao o pojedinostima uspona prilično su me obeshrabrivali, govoreći da nije vrijeme, da izvan sezone nema dežurne gorske službe spašavanja i da mi u svibnju ne mogu preporučiti izlet u planinu.

Nije ni dobro počelo. Moj zakašnjeli polazak prema Kawaguchiku, mjestu iz kojeg treba uloviti bilo kakav prijevoz do takozvane »pete stanice«, jedne od stanica raspoređenih oko vulkanskog stošca po slojnici približno 2300 metara nad morem, imao je za posljedicu kašnjenje na posljednji dnevni izvansezonski taksi koji me trebao na vrijeme, prije kasnopodnevnog zatvaranja policijske rampe na parkovnom ulazu, uvesti u područje uspona i omogućiti mi noćenje u jedinom u to doba godine otvorenom planinarskom domu »Sato Goya«, pola sata hoda udaljenom od pete stanice. Noćim na »rezervnoj lokaciji«, u Kawaguchiku te po vremenski obećavajućem danu ranoranim na prvi taksi, koji se na svojoj postaji pojavljuje točno u 6 sati. Tarifa za nekih 25 usponskih kilometara naraste do nemalih 13 000 jena, što je gotovo 140 dolara.

Na petoj stanici i dalje me obeshrabruju riječima kako nije vrijeme za uspon, čude se kako mi to uopće pada na pamet, a jedan strogi gospodin, vjerojatno pripadnik sezonski aktivne gorske službe spašavanja, prijeti mi na svom tanašnom engleskom da se ne usudim penjati. »OK«, velim, već pomalo rezignirano, no nakon pozamašnoga dodatnog novčanog troška i mnogo utrošena vremena ne mislim se tek tako i odmah vratiti.

Napokon, povratni autobus s pete stanice vozi u jednosatnim razmacima, sve do 4:40 popodne, pa ću dotad (ili dok mi ne dosadi) radije šetati okolicom i uživati u lokalnoj »prirodnoj ponudi«: čistom zraku i vidicima. Pokazaše mi na mapi lagano silazni put do Sato Goye, naglasivši da nikako ne skrećem na stanoviti desni odvojak, koji vodi prema vrhu.

Krećem oko 7:30 te na odvojk, radoznao, ipak skrećem prema gore da vidim čega sve tu ima i kamo će me odvesti, odnosno koliko ću

Završni dio uspona
po vršnom krateru

dugo izdržati nakon neslavnih 12 godina potpune planinarske pasivnosti i koliko daleko dospjeti. Bit će dobro popnem li se barem do šeste ili sedme stanice (ima ih deset).

Prvih dvjestotinjak visinskih metara uspijem se vijugavom stazom izgrađenom s očitom namjerom da se najpoznatija japanska sveta planina (u kratkoj srpanjsko-kolovoškoj službenoj sezoni uspona) učini što pristupačnijom. Japanci su učinili sve da se na vrh slavne planine, već prema individualnim sposobnostima, u jednoj neprekidnoj ili nekoliko isprekidanih etapa (s odmorištima po stanicama gusto načičkanim duž puta) može popeti i staro i mlado – ukratko, svatko tko se osmjesti na uspon.

Nakon polazne staze blagog nagiba, te pod snijegom tek u krpama, nastavlja se uspon padinom potpuno pokrivenom snijegom. Ubrzo se pokazuje da sam sa svih strana bio obeshrabri van u željenom pokušaju uspona vjerojatno iz dobronamjernog opreza prema očito neiskusnom gaijinu (strancu), koji nije upoznat s izazovima zimskog uspona na Fuji. Naime, domaći se planinari u velikom broju penju i izvan penjačke sezone. Istina, svi su oni mnogo bolje

opremljeni od mene, koji imam samo dobre cipele, a sve je ostalo prilično improvizirano.

Nestankom vijugave staze pod snijegom uspon zavojitom stazom izgubio je smisao te sam se, poput ostalih, jednostavno uputio najkraćom putanjom i najvećom strminom ravno prema vrhu. Lako je to reći, ali ne i izvesti, pogotovo ne u neprekinutom naporu, eventualno sve do kraja, te sam uskoro počeo osjećati ono što sam i očekivao – grčeve u neutreniranim mišićima.

Kad sam, primoran na sve češće stanke, već počeo razmišljati o povratku, pojavila se moja »dobra vila« u liku domaće planinarke imenom Chiharu Amemiya, koja me je »čarobnim štapićem«, posudivši mi svoj pričuvni teleskopski produživ štap, ohrabrila da nastavim. Uz taj dodatni poticaj užasao sam nakon četiri i pol sata uspona, »točno u podne«, poput Garyja Coopera u istoimenom klasičnom vesternu, na niži rub vršnoga kratera. Ljetni uspon polaganom zavojitom stazom pisani vodiči procjenjuju na 5 i pol do 6 sati, što znači da sam ipak, iako nedovoljno pripremljen, zahvaljujući valjda velikoj želji i volji te uspješnom snježnom kraće-

Autor članka na vrhu japanske svete planine

nju i »vilinskoj« pomoći u kriznim trenucima čak, eto, i »uštedio« na vremenu gotovo pun sat.

Mnogo brža od mene, Chiharu me već dva-desetak minuta čekala na rubu kratera, te očito radosna i zbog mog uspjeha, uskoro predložila povratak. No, uočivši da je najviši vrh na suprotnoj strani vršnoga kratera, čim sam došao do daha rekao sam joj da imam snage uputiti se onamo. Ona je lako razumjela moju želju, ali je rekla da je ona na vrhu bila već mnogo puta pa joj toga dana baš i nije stalo do uspona. Naime, već i uspon do toga nižeg ruba vršnoga kratera bio je za nju odlična kondicijska priprema za buduće uspone, od kojih neke planira i u dalekim Alpama. Zanimljivo, posebno je zainteresirana za Triglav i Grossglockner pa sam joj svoja iskustva s tim izazovnim planinama rado prepričao poslije u povratku. Otpravivši me prema vrhu, i dalje zahvalno oslođenog na njezin dragocjeni štap, ona sama krenula je natrag.

Chiharu je predviđjela da će mi do vrha i natrag trebati jedan sat, no budući da sam već bio prilično umoran, a usto dodatno oprezan i općenito uspiren po skliskim ledenim strminama, te da sam se učestalo zaustavljao radi fotografiranja, trebalo mi je stotinjak minuta. Prema slobodnoj procjeni, toga je dana, sasvim izvan uobičajene penjačke sezone, 3776 m visok vrh Fujija pohodilo dvjestotinjak planinara, dok

ih se za službene ljetne sezone na vrh ispenje nevjerojatnih dvjesto do tristo tisuća u jednom danu! To najbolje svjedoči s koliko se ljubavi Japanci odnose prema toj svojoj svetoj planini i kakvu joj pozornost posvećuju. Toj privlačnosti ne odolijevaju ni inozemni posjetitelji, te rado bilježim kako toga dana nisam bio jedini gaijin na vrhu – jer su tamo prispjela barem još trojica: Danac kojeg sam zatekao kako marljivo fotografira s ruba kratera, te dvojica Rusa, Evgenij i Aleksandar, s kojima sam razmijenio nekoliko riječi na samom vrhu, dok smo u razrijeđenom visinskom zraku skupa lovili dah u zavjetrini tamošnje meteorološke postaje.

Pomisao na Chiharu, koja me čeka, ponukala me na ubrzan povratak. Silazak se uglavnom sastojao od skakanja niz snježne padine dok je za to bilo snage, a potom trčkanja, s nekoliko bezazlenih padova, čestim propadanjem u mekši snijeg i ponešto odsklizavanja po onom tvrđem.

Na petu stanicu spustio sam se nešto prije 16 sati popodne. Chiharu me strpljivo i srdačno dočekala te smo njezinim autom produžili za Kawaguchiko i tu se rastali, ona kao ponovna radosna vlasnica svoga teleskopskog štapa, a ja presretan i zahvalan na onome što mi je njegov »čarobni dodir« pomogao ostvariti.

Prethodnih dana zabavljao sam se promatrajući, a poneki put i fotografirajući svoje domaćine usnule po vlakovima, no sad je na mene došao red da zaspim, onako iscrpljen nemalim cjelodnevnim naporom. Probudio sam se tek u Takau, krajnjem zapadnom dijelu toga, sa svojih više od 34 milijuna stanovnika daleko najvećega svjetskog metropolitanskog područja, kakvim se u svojim velegradskim okvirima drži takozvani Greater Tokyo, i time povratak nepotrebno produljio za dva sata. Kad se tomu doda produljena noćna seansa pranja i čišćenja zaprljane odjeće i obuće, ostalo mi je premalo vremena za odmor. Stoga je razumljivo da ujutro nisam mogao na priželjkivanu turu u Kamakuru, te sam dnevni plan prepolovio i tek popodne otputovao do Yokohame.

Slijedilo je još nekoliko lijepih dana u Japanu, a potom sam letom iz Osake preko Dubaja u Beirut završio svoje uzbudljivo japansko putovanje.

Tura za mlade i stare

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

*»Nikad nitko nije rekao da je život lagan,
samo su rekli da se isplati živjeti«*

Kad sam se u utorak vratio s Velebita i upravo se nakon dugog izbijanja htio dobro naspavati, a sljedeći tjedan barem triput dnevno koristiti blagodati kupaonice – stajati pod tušem da voda teče niz tijelo točno toliko koliko treba – kad, evo, opet idem u planinu! Nisam još ni stavio prati sve što se zaprljalo prošlih dana, kad je počela nova pripovijest.

Srijeda. Lijepo popodnevno sunce. Sjedili smo na livadi iza naše kuće, u hladovini tridesetogodišnjih božićnih smreka i razmjenjivali dojmove, kad jedan od sinova onako umorno i zabrinuto reče: »Moram nekamo otići na tri dana prije sezone, jer ću inače puknuti!« Nisam mu odmah odgovorio jer nisam znao kuda idu njegove misli, ali je zato brat blizanac odmah

nastavio: »Ma da, mogli bismo nekamo otići!« Siniša, onaj prvi, nastavi plesti priču, onako usput: »Kaj misliš bi li klinci (mislio je na svoju djecu) mogli preko Pokljuke na Triglav? Bi li trebali pojas i kacigu?« Igor, to je onaj drugi, počne odmah tumačiti da bi možda mogla samo najstarija Lucija, pa onda možda i Nikolina i... priča se pokrenula.

Najednom sam bio upleten u razgovor nalik dogovaranju za planinarsku turu, pri kojem je dogovor zapravo već unaprijed postignut. Te, tata, što ti misliš o ovome, te što misliš o onome, pa ozbiljno: »Jesi li gledao... možda znaš kakva je prognoza?« Još uvijek nisam bio »unutra«, ali mi je područje za »eskivažu« bilo nekako sve skućenije. Nakon rasprave o tobožnjim preprekama (»Pa zar to nije previše

IVAN HAPAC

Na Snježniku, jednom od najljepših vidikovaca u Hrvatskoj

za djecu?«), odjednom Siniši izleti: »Čuj, tako bih rado otišao na Risnjak, a možda i na Bijele stijene, pa Vihoraškim putem... Što misliš, bismo li nas trojica to mogli proći u tri dana?« Razumijete li sada? Bio sam u igri do grla. Čitajući ove retke sigurno ste već shvatili kako za mene više nije bilo izlaza, a tada to nisam odmah shvatio unatoč tolikim »mudrostima« što sam ih prosipao iz svoga planinarskog iskustva. Konačno sam shvatio da je zamka bila unaprijed pripremana kad su onako usput rekli da im treći brat Nikola ne može ići jer radi, a mi bismo svakako išli tijekom tjedna jer je tada manja gužva. I odluka je, naravno, uz prešutan pristanak mojih dragih snaha, brzo donijeta, a i mislio sam: »Zašto ne? Pa u mirovini sam, bit će mi veliko zadovoljstvo izvesti izlet sa sinovima.«

»Idemo u petak, tako da rano ujutro stigemo na Risnjak, pa nakon toga na Bijele stijene, ali od Ratkovog skloništa«, složno su se dogovorili, a meni je preostalo samo da kimnem glavom, što sam i učinio. Na brzinu smo se raštrkali skupljajući potrebnu opremu jer prek sutra rano ujutro krećemo. Prognoza baš nije bila sjajna, ali nije bila niti pretjerano loša.

Prvi dan

Mislio sam da idemo prema Risnjaku, no sasvim spontano našli smo se na Platku. Onako usput, posjetit ćemo i Snježnik. Tko zna kakva su mi sinovi još iznenađenja priredili. Parkirali

smo ispred doma »Sušak«. Njegov je vanjski izgled još uvijek isti kao nekada, samo što je dopunjen s nekoliko velikih suncobrana i tanjuro-rom satelitske antene. I unutra je slično kao prije, no sada je to privatni restoran. Nisam tamo bio već dvadesetak godina pa i nije neobično što su se dogodile promjene.

Uz posluženu kavicu i ljubaznu podvorbu, po vremenu koje je baš odustalo od kapanja, krećemo prema Snježniku. Naumili smo stazom preko Grla. Sjećao sam se lijepe padine obrasle travom pa sam predložio da se uspnemo tim smjerom. Na kraju ceste, a na početku staze, bili su neki strojevi, ali sam zaključio da su ondje zato što se uređuje dom na Snježniku. Odmah zatim uska planinska staza, posuta sitnim, drobljenim šljunkom.

Sretan sam jer sam se vlastitim očima uvjerio da silne rasprave koje su se vodile u novinama i planinarskim kuloarima velikim dijelom nisu bile ni blizu istini. Naime, moje oduševljenje novim izgledom staze i njezinom gotovo nedirnutom okolinom, pokrenulo je u meni viziju koja me neodoljivo podsjećala na kraljicu svih planinarskih staza – Premužićevu stazu na Velebitu. Prateći spomenute polemike u raznim medijima opazio sam da se svi baš ne slažu s mojim mišljenjem, a ne mislim da sam nešto previdio. No, staza nas je, sada već preko livade, vodila malo cik, malo cak, prema planinarskoj kući na Snježniku. Mali je bager na svom pohodu prema kući zastao na uskoj stazici ne-

koliko desetaka metara od nje. Nisam ni znao da postoje tako uski bageri.

Oronulost kuće nije se slagala s divnim vidicama s njezine (polu)opasne terase. Malo nas je rastužio otužan prizor, ali veselila nas je činjenica da se započelo s obnovom. Zastali smo na vrhu Snježnika (1506 m) i, kao što to uvijek biva, vrijeme nas je, iako još uvijek oblačno, razveseljavalo povremenim sunčanim trenutcima, dovoljnima da se napravi koja snimka. I Igorova je tvrdnja kako se osjeća malim u toj veličanstvenoj ljepoti ostala zabilježena na jednoj slici. Kroz izmaglicu zaostalih oblaka nazirao se povremeno i Risnjak.

Zatim smo preko Rimskih vrata, više šumskom cestom nego stazom, ubrzo izašli na cestu Gornje Jelenje – Lazac i tu zastali jer nismo znali kuda dalje. Moja su sjećanja ponešto izbljedadjela, a postavljeni putokazi nisu nas baš usmjeravali prema Risnjaku. No, uz pomoć koju smo telefonom dobili od mog poznanika i djelatnika HGSS-a (eto kako svestrana može biti njihova pomoć!), nakon dvjestotinjak metara u smjeru Gornjeg Jelenja naišli smo na odvojak Pelcerove staze za dom pod Risnjakom.

Sunce je sve više uljepšavalo prirodu kojom smo prolazili i donosilo toplinu, tako da smo na završnom usponu dobrano ovlažili majice. Dom i ljubaznost domaćice pridonijeli su da ubrzo osjetimo svu ljepotu okoline.

Nakon smještaja u sobu i male okrijepe krenuli smo na vrh Risnjaka (1528 m). Ljepotu

što smo je vidjeli s vrha teško je opisati – treba je doživjeti. Prijeden put, usponi i naponi, osjećaji i društvo s kojim svladamo uspon svaki put na nas drugačije djeluju i teško je takav doživljaj dočarati riječima. Po povratku s vrha, blagovanja i osvježjenja ubrzo smo se zavukli u vreće kako bismo odmorni sljedeće jutro krenuli na cjelodnevnu turu za mlade.

Drugi dan

Uranili smo. Sunce se izborilo za visine, a doline su bile ispunjene morem magle, s okolnim nižim vrhovima kao otocima. Doručak na suncu, nekoliko fotografija, sređivanje formalnosti s ljubaznom domaćicom i povratak na Platak istim putom, kako bismo što prije krenuli prema Bijelim stijenama.

Kroz Tuk smo prošli bez zaustavljanja, ali smo se zato zaustavili na prekrasnoj Matić-poljani. Razveselilo me je što su kameni spomenici u dobrom stanju jer taj predio zajedno s njima odiše poviješću. Nastavili smo i parkirali auto (opet iznenađenje!) na odvojk ceste prema vrhu Samarskih stijena. Istina je da nikad nisam bio na vrhu Samarskih, pa evo prilike. Ubrzo nakon skretanja na planinarsku stazu – opustošena šuma! Šumarska devastacija u zaštićenom pojasu, no to je za neku drugu priču. Doslovno smo se probili kroz šikaru i uspjeli pronaći nastavak planinarske markacije tako da smo ubrzo bili na vrhu. Vrh je zanimljiv samo zato što je najviši u tom dijelu gore.

Danima nakon povratka misli su mi bile zaokupljene razmišljanjem o svakom trenutku koji sam proživio u planini. Bio sam zadovoljan što sam jednom davno poveo svoju djecu u planine i prirodu, pokazivao im ljepotu nedirnutoga i što mi se to sada vraća

ALAN ČAPLAR

Ratkovo sklonište na Samarskim stijenama

U Klancu kostura na Bijelim stijenama

Odmah smo nastavili prema Ratkovu skloništu. Ovaj smo put bili zaista ugodno iznenađeni, i to zbog dva razloga. Sklonište je bilo uređeno. Neki novi dijelovi potvrdili su da još uvijek ima entuzijasta koji su se spremni odreći svoje komocije i raditi za druge da bi se svi osjećali ugodno i sigurno. Prije odlaska još jedna ugodna: susret s dugogodišnjim poznanicima, dragim ljudima Sonjom i Darkom, s cijelom obitelji. Pravo mjesto za ponovni susret.

Nastavili smo dalje prema Bijelim stijenama Vihoraškim putem. Predивно! Iskonska priroda i nevjerojatna divljina koja ipak dopušta, s punim povjerenjem u nas ljude, da uz poštovanje i oprez prođemo kroz samo njezino srce. Put je upravo nevjerojatan, a nevjerojatno je bilo i to što su nas u jednoj dubokoj vrtači neka mlada dama i dvojica mladića, zamislite, prestigli doslovno trčeći, i to još uz šalu na račun jednoga od njih: »Daj, ne pravi se sada pred ljudima kao da trčiš!« Kad su za nekoliko sekundi nestali iz našeg vidokruga i kad smo uspjeli podignuti u normalu svoje donje čeljusti spuštene od čuđenja, uz smijeh smo nastavili dalje. Trekingaši na treningu. Hm... kao da mi to ne možemo, samo da hoćemo... Možeš misliti!

Gore, pa dolje, pa opet gore, a dobro je da je sunce ugodno toniralo ono malo neba što smo ga vidjeli. I najednom Ljuska. Nekako je se drugačije sjećam. Nije bilo sajli, niti ljestava, ali nije to ni važno. Tko se sjeća tako daleko unatrag? Fotić sam vadio sve češće. Tako nisu mogli baš odmah prozreti da sam umoran i da trebam odmor. Vidici su bili očaravajući, neki bi rekli »čisti kič«. Pa sličica Biskupske kape, pa onda Prstiju, pa nekog društvanca na vrhu Bijelih stijena i konačno odluka: »Sutra ćemo u povratku na vrh!« Hvala Bogu! Jer, ovo danas bila je tura za mlade i za one koji se takvima osjećaju (muko moja).

Ljubaznost dežurnih planinara u kući pod Bijelim stijenama dala nam je snage da preži-

IVAN HAPAC

Prsti – simbol Bijelih stijena

vimo taj mali komadić dana prije spavanja. Još malo priče prije slatkih snova i hrrrrrrrrr...

Treći dan

Ono neizbježno, malo mamurno »Dobro jutro... dobro jutro... dobro jutro...«, doručak, ruksak na leđa, oproštaj od divnih domaćina i polazak na vrh Bijelih stijena. Baš super! Najkraće hodanje s najduljim odmorom. Tako se može planinariti! Još malo unatrag, pa Klanac kostura, cesta i natrag prema autu. A usput... malina kao u priči. Čak smo i za sitnu djecu ponijeli punu kutiju. Presvlačenje kod auta, polazak i onda moje pitanje: »Jeste li bili u kanjonu rijeke Kamačnika? Niste? Pa ne vraćamo se doma dok to ne vidite!« Malo im se već žurilo kući, jer tko zna što su obećali suprugama, ali kada tata predlaže, nisu mogli odbiti. Uostalom, i njima se tamo išlo.

Kanjon Kamačnika jedinstven je. Mnogo fotografija i oduševljenje prirodom, izvorom Kamačnika, mirom i tišinom. Gdje gdje zbog odraza ne možeš razlučiti što je gore, a što dolje. Oduševljeni izgledom, ali i mogućnošću da se napravi nešto što svi pomalo zaboravlja-

mo: klekne na rub izvora, gurne lice u vodu i pije... pije... pije... neopisiv osjećaj svemirske pripadnosti prirodi.

Polako smo krenuli prema izlazu iz kanjona, upijajući čistoću i zraka i vode. U restoranu na izlazu smazali smo izvrsnu štrudlu od šumskog voća, zapravo dvije štrudle velike »kao slonovsko uho«.

Ponovio bih ovakvu turu uvijek ako mi se pruži prilika za nju. Danima nakon povratka misli su mi bile zaokupljene razmišljanjem o svakom trenutku koji sam proživio na toj turi za mlade i stare. Bio sam zadovoljan što sam jednom davno poveo svoju djecu u planine i prirodu, pokazivao im ljepotu neditutoga i što mi se to sada vraća tim divnim trenucima druženja s njima, u tim istim našim, zasad još dobro očuvanim ljepotama planinske Hrvatske. I u takvim trenucima osjećam golu i snažnu istinu nečije velike misli: »Ovu zemlju nismo naslijedili od svojih roditelja, već posudili od svoje djece«. A posebno sam ponosan što i moji sinovi, sa svojim obiteljima, žive u nastojanju da svojoj djeci vrate posudenu Zemlju u toj istoj iskonskoj ljepoti.

Jezerce na Bojincu

neobičan detalj kr(a)ške prirode

Vanja Radovanović, Zagreb

Bojinac je jedna od najzanimljivijih velebitskih kamenih skupina. Ona na malome prostoru objedinjuje mnogo toga što Velebit čini tako popularnim među planinarima: raznolike stijene (uz nadasve poznato obličje bizarnoga Jagina kuka i prizor strme padine Bojina kuka s klinčanim pristupom kroz stijenu), prekrasne travnate dolce, obilje mediteranskog bilja koje se na tom prostoru susreće s planinskom vegetacijom... Jedini element koji nedostaje u toj raznovrsnoj slici jest onaj koji nedostaje i u najvećem dijelu Velebita: voda.

VANJA RADOVANOVIĆ

Čudo prirode – voda na Velebitu

No, kad malo bolje pogledamo, voda je itekako prisutna i na području Bojina: sa svih vrhova pruža se pogled prema moru, na području Bojina se nalaze i dva mala izvora ispod Bojina kuka, a tu je i Jezerce, zanimljiv kraški fenomen kakvih nema mnogo!

Poznajete li Jezerce? Ako ga poznajete i ako ste ga vidjeli u punome sjaju, tada vam ne moram više ništa objašnjavati. No, ako ne znate za nj, tada pažljivo pročitajte ovo što slijedi!

O Jezercu nema podataka u planinarskom tisku – u Poljakovu se vodiču ne spominje, kao ni u Čaplarovu. Smerkeova ga karta prikazuje na ispravnome mjestu, no markirana staza do njega nije točno ucrtana, a ni stanje markacija na terenu nije osobito (gotovo su posve izbljedjele). No, svakome tko je koliko-toliko spretn u orijentaciji neće biti teško pronaći Jezerce, a moj će vam savjet pomoći da potpuno izbjegnute lutanje. Naime, kada dolazeći iz smjera Vaganca kod Jagina kuka naidete na odvojak markacije za Krilati kuk (lijevo), na istome kamenu potražite i blijeđu strelicu s oznakom odvojka za Jezerce, koja naizgled pokazuje prema gustom grmlju u kojem se ne vide nikakvi tragovi staze niti markacije. S tog je mjesta najbolje krenuti markiranom stazom udesno (prema Bojinom kuku). Nakon nekoliko desetaka metara, s vaše lijeve strane, proteže se sve do stijena omanja livada prošarana rijetkim grmljem. Na tome mjestu skrenite lijevo i prijedite livadu u smjeru malko desno od stijena. Ubrzo ćete vidjeti tragove staze koji vode prema uskom prolazu kroz grmlje, gdje se nalaze dobro vidljive markacije (sjena ih je sačuvala od izbljeđivanja!). Od toga mjesta samo slijedite spomenute markacije, koje će vas

TOMISLAV MARKOVIĆ

Jezerce na Bojincu

za koju minutu dovesti do male (često blatnjave) čistine. Nekoliko desetaka metara nakon nje desno u rupi u stijeni nalazi se mali izvor.

I, rekli biste da je tu kraj staze – posljednja markacija se nalazi na drvetu nekoliko metara ulijevo. Ali, tek sad vam predstoji najveći užitek: krenite stazicom pored markacije do stijene i zatim ravno uzbrdo po njoj. Umjeren nagib omogućuje penjanje i onima koji nisu tako vješti i odvažni. Ubrzo ćete spaziti neobične »kanale« (škrape) koje je u stijeni urezala voda što istječe iz Jezerca, a odmah iznad njih je i samo Jezerce. Radi se o kamenici (udubini u kamenu s vodom kišnicom ili od otapanja snijega, bez izvora žive vode), velike oko 3×5 metara, koja se nalazi u otprilike dvostruko većoj stjenovitoj udubini.

Osim veličinom (kamenice su obično manjih dimenzija), Jezerce očarava i svojom okolinom, bogatstvom oblika već spomenutih škrapa što ih je izdubila voda, te pogledom na okolinu: stijene vas okružuju sa svih strana, i u blizini i u okolici. Vrlo je jednostavno izaći na stijenu koja se nalazi točno nasuprot Jagina kuka

(krenite na položiti stjenovit greben desno od Jezerca, ne onaj iznad njega!) – s toga je mjesta prekrasan vidik na čitavu okolicu.

A za kraj ovoga kratkog teksta spomenut ću najljepši doživljaj za mog posjeta sa suprugom i djecom. U Jezercu je bilo otprilike dvadesetak centimetara vode i djeci je palo na pamet da bismo mogli malo vode usmjeriti prema škrapama koje vode u podnožje stijene. To smo i učinili, malo rukama, a malo nogama potjerali smo nešto vode prema škrapama. Kad je voda potekla, prvo sporo, a zatim sve brže niz strmu padinu, iznenadilo nas je bogatstvo zvukova koje nas je okružilo: žubor svih vrsta niz nsvakidašnje oblikovane škrape koje su obilovale svim mogućim oblicima kaskada i slapića, minijaturnima, ali zato još ljepšima. Prekrasno!

Želite li doživjeti taj trenutak i u svome domu, pogledajte kratak film koji je na tome mjestu snimila moja supruga Daša Filipčić (<http://www.youtube.com/watch?v=XmE0WYul69I>). Pritom zanemarite moje i dječje glasove koji remete žubor vode. Ta bili smo uzbuđeni tim doživljajem i nismo ga mogli proživjeti u tišini!

Južno lice Möncha

Ivan Rakić, Makarska

Nakon dvije godine penjanja u južnom dijelu švicarskih Alpa, u području Matterhorna i Monte Rose, dogovorili smo se da ćemo sljedeći put prema sjeveru, u novo, ali također atraktivno penjačko područje Bernskih Alpa. Nakon tunela St. Gotthard, dugačkog 17 km, skrenuli smo s autoceste prema Interlakenu, jednom od najstarijih turističkih mjesta u Švicarskoj, i našli se u uistinu idiličnom krajoliku, sa slikovitim jezerima ispod visokih planina.

Tu se cesta počinje zavojito uspinjati i za samo pola sata vožnje već smo visoko u planinskom mjestu Gründewald, na 1000 metara nadmorske visine. Gradić smješten na strmoj padini nasuprot znamenitom Eigeru raštrkan je posvuda po zelenoj padini i nema veliko središte kao što ga ima Zermatt – čini ga tek jedna ulica s nekoliko suvenirnica i trgovina. Cijelo se

naselje sastoji od karakterističnih drvenih kuća strmih krovova i dekoriranih pročelja. Oko njih su veliki obiteljski posjedi i prostrane livade na kojima uživaju brojne krave na ispaši.

Švicarska, u kojoj se stanovništvo također selilo u veća gradska središta, postigla je mnoštvom poticaja u zemljoradnji i stočarstvu razvika imanja u planinskim krajevima. Ne znam kako bi se kod nas reagiralo na vrlo snažan miris stajskoga gnoja koji se na dan našeg dolaska širio mjestom i parao nosnice. Radilo se samo o uobičajenom proljetnom oranju i gnojidbi zemlje i nitko se nije posebno uzbuđivao zbog toga što bi nekome taj miris možda mogao smetati – naprotiv, on je potvrđivao da se ovdje živi u skladu s prirodom.

Kraj je svibnja i u mjestu još uvijek nema previše turista. Početak je sezone i pripreme su u tijeku, svugdje se nešto radi. I u kampu nema

IVAN RAKIĆ

Mönch

IVAN RAKIĆ

živosti – gotovo smo sami, tek nekoliko kamp vozila. Za iduće je dane prognozirano nestabilno vrijeme što je, čini se, većinu penjača odvratilo od planiranih uspona. I doista, već se navečer vrijeme pokvarilo, zapuhao je jak vjetar i počela je kiša, a u planini snježna oluja. Kiša je bez prestanka padala cijeli sljedeći dan i noć, niski oblaci zatvorili su nebo i sve je oko nas bilo bijelo, sumorno i prohladno. Vrijeme kratimo vozeći se autom do susjedne doline, iznad koje je čuveno skijalište Wengen, a zatim se vraćamo i vrludamo ulicama i središtem Interlakena.

I sljedeće je jutro bilo kišno, ali prognostičari su najavljivali smirivanje nevremena. Odlazimo u kupovinu preostalih namirnica za boravak u planini i polako spremamo opremu. S prvim zrakama sunca, koje su pronašle put kroz još debele nakupine oblaka i magle, stavljamo naprtnjače na leđa i krećemo u planinu. Električnim, zupčastim brdskim vlakom dižemo se prema atraktivnom vidikovcu Kleine Scheidegg (2061 m), tik ispod sjeverne stijene Eigera. Namjeravamo sići na postaji Eigergletscher, na 2320 metara, odmah ispod zapadnog ruba Eigera, i prvo ispenjati West Flank, zapadni put na vrh.

Izlazimo iz vlaka. Stanica je posve pusta. Vidikovac i restoran, koji će za nekoliko tjedana vrvjeti ljudima, prazni su i zatvoreni. Loše vrijeme i oblak koji je sve zatvorio te nekoliko lavina koje su se spustile dok smo išli prema mjestu gdje bismo trebali postaviti šator, bili su razlogom da promijenimo odluku i pokušamo postaviti šator na višim dijelovima planine, gdje bi mogli biti bolji uvjeti.

Nastavljamo vlakom kroz impresivan tunel ispod Eigera i Möncha, dug 7,1 km. Sagrađen je u razdoblju od 1891. do 1912., a vodi do najviše željezničke postaje u Europi, Jungfrauoch, Top of Europe (3454 m).

Osim što puše snažan vjetar, gore je vrijeme sunčano jer su oblaci ostali ispod nas. Naša bezvoljnost i nervoza prouzročeni lošim vremenom brzo se mijenjaju u euforiju – frcaju ideje o tome što bi se tu sve moglo penjati, no još smo uvijek oprezni zbog čudljivosti vremena. Odmah smo izabrali najteži zalogaj, smjer South Face Möncha, ocjena D.

Upućujemo se samim rubom ledenjaka stazom koja vodi za dom Mönchsjochehütte. Iza nas ostaje prekrasan vidik na Jungfrauoch, očaravajući objekt i vidikovac. Svakodnevno ga opsjedaju brojni izletnici koji dolaze brdskom

željeznicom da bi uživali u nezaboravnom vidiku i u ekskluzivnim restoranima.

Zastajemo i uživamo u vidiku na jedan od najljepših alpskih lanaca, kojim dominiraju tri snažna, šiljasta vrha – Eiger, Mönch i Jungfrau. S druge, južne strane, prema dolini rijeke Massa, pritoci Rhône, spušta se nepregledna rijeka leda, najveći europski ledenjak – Aletsch-gletscher. Dugačak je 23 km, a u najvišem dijelu širok je gotovo jedan kilometar. Spušta prema dolini brzinom od oko 200 metara godišnje.

Dok promatram plavičastu boju leda na seracima podno Möncha, postajem svjestan da ćemo i mi putovati s tim ledenjakom i do sutra se spustiti prema dolini više od pola metra.

Sunce se bliži zapadu i nas trojica hitro podižemo šator. Dobro učvršćujemo sve krajeve, konope zatežemo štapovima, a na rubove navaljujemo snijeg, budući da je taj prostor poznat po vrlo jakim vjetrovima. Meteorološka postaja na Jungfraujochu zabilježila je najjači udar vjetra 27. veljače 1990. – čak 285 kilometara na sat.

Kad smo sve u šatoru raspremili, nakratko nam se ukazao spektakularan prizor: suncem obasjana piramida Möncha koja se uzdiže odmah iznad nas kao neka od velikih egipatskih piramida. Gledamo i tražimo prolaze za jutarnji uspon. Moramo proći između divovskih seraka u podnožju, ispod kojih su tragovi niza lavina,

Kad smo sve u šatoru raspremili, nakratko nam se ukazao spektakularan prizor: suncem obasjana piramida Möncha koja se uzdiže odmah iznad nas kao neka od velikih egipatskih piramida

IVAN RAKIĆ

odnosno srušenih dijelova tih golemih nakupina leda, pa preko rubne pukotine i dalje izravno prema vršnoj strehi.

Sa zalaskom sunca vjetar se pojačava, ali je u šatoru, uz toplu juhu i domaću pancetu, posve ugodno. Planiramo buđenje u 5 sati ujutro i postupno, u toplim vrećama, tonemo u san.

Jutro je, na žalost, posve bijelo, bez ičega vidljivog, zatvoreno. Posvuda su samo niski oblaci, magla i jak vjetar koji kovitla i udara o šator sitnim zrcima snijega i leda. Odgađamo polazak, iščekujući da sunce razbije maglu i malo utiša vjetar. Otvara se tek poslije 8 sati, i mi smo vrlo brzo u punoj opremi za penjanje. Ispred šatora nema naših tragova od jučer, sve je samo ravna, bijela ploha. Na nesreću, prilično je mekana, što nas nimalo ne veseli.

Tiho prolazimo između golemih seraka penjući se prema rubnoj pukotini. Razmatramo nekoliko mjesta gdje bismo je mogli prijeći. Na kraju ipak izabiremo izravni smjer. Bocko se teško probija kroz dubok snijeg, koji je sve dublji što smo bliže pukotini. Ispred nas je raspuškina veća od dva metra i očekuju nas ozbiljne poteškoće jer cepini slabo drže u gornjem dijelu pukotine. Ipak uspijevamo pre-

Toni Roso na vrhu Möncha

baciti Tonija, koji je najlakši. On postavlja sidrište, ako se tako mogu nazvati ledeni klinovi u mekanj podlozi. Uz mnogo opreza i nas dvojica prelazimo preko plavičaste raspukline, kao preko Rubikona, što nas uvodi u područje pravog penjanja, odakle više nema povratka. Osiguravanje nema prevelikog smisla za daljnji napredak jer je podloga prilično loša. Upozoravamo jedan drugoga da budemo krajnje usredotočeni i oprezni, i uz odlučan pogled nastavljamo s usponom.

Uvjeti su zaista loši, sve je na osjećaju držati ili ne držati, može li dereza ili cepin zadržati naš pokret ili ne može. Vrlo je iscrpljujuće tako napredovati, troši se znatno više snage i zahtijeva mnogo više pozornosti. Neobičan je osjećaj kad propadneš na strmini većoj od 60 stupnjeva, bez osiguranja, bez naveza, sve je samo u tom trenutnom osjećanju nepredvidljive podloge.

Napokon se, nakon četiri sata penjanja, nalazimo na vršnoj strehi. Toni dovikuje da ostanemo ispod nje i da tu fotografiramo jer se na samome vrhu vrlo teško zadržati. Očekivali smo kakav-takav zaravanak na grebenu, po kojem ćemo se lako spustiti, no vjetar je sve

tako zaoštrio da nam nema druge nego otpenjivati držeći se vršnoga dijela grebena. Napredujemo sporo jer smo umorni, a grebenu, koji se na trenutke otkrije u magli ispred nas, nema kraja. Nakon nekoliko stotina metara vadimo užu, navezujemo se i pokušavamo osiguravati. Ubrzo uvidamo da to neće ići, gubimo mnogo vremena, a i osiguranje je u takvim uvjetima upitno. Ostajemo u navezu i nastavljamo, vrlo polako i oprezno. Tonijev uzvik, vidi se željezni stup, i to nas ispunjava olakšanjem. Ubacujemo užu u alku na stupu i absajlamo. Nakon tričetiri spuštanja, stižemo na položeniji dio grebena.

Konačno smo dolje. Nije nam trebalo dugo za dogovor da umjesto u šator odemo do doma Mönchjochhütte, gdje uz čaj i obvezno pivo zbrajamo dojmove.

Vani se vrijeme posve pokvarilo, ali sad nam se odlazak do šatora čini kao obična šetnja.

Ujutro uz velike napore skupljamo šator i, dok vjetar bjesni, brzim se korakom hvatamo tišine tunela željezničke postaje na Jungfrauochu. Bila je to još jedna, prekrasna i nezaboravna alpska (avan)tura.

HPS na »Snježnoj kraljici«

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

Raspoređeni ste u tri skupine. Svaka skupina brinut će se o jednom smjeru kojim gledatelji dolaze na prostor uz Crveni spust. Unutar skupina bit će više radnih skupina i svaka od njih brinut će se o jednom od kritičnih dijelova prilaza. Moramo osigurati... postaviti koridore... trebamo biti na usluzi gledateljima... racionalno koristite piljevinu da bude dovoljno za sve dane... osnovne obavijesti za gledatelje... posljednji autobusi za povratak kreću... javljajte o možebitnim poteškoćama... povlačimo se tek kada svi gledatelji odu s gledališta i Krumpirišta... pazite na radio-stanice... imate baterije...»

Već je šestu godinu otprilike tako na radnome sastanku na kojem se kod baze na Činovničkoj livadi određuju zadatci za planinare vo-

lontere Hrvatskoga planinarskog saveza. Dogovori, posao i izazovi što ih je trebalo odraditi prije, za vrijeme i poslije FIS utrke za Svjetski skijaški kup »Trofej Snježna kraljica«, koja se održava na Sljemeni iznad Zagreba. Prva slalomska utrka u sklopu Svjetskoga kupa održana je 2005., a dogovor i prve pripreme započele su 2004. Ta prva FIS slalomska utrka imala je naziv »Zlatni medvjed«.

U organizaciji i izvedbi svih utrka od tada do danas sudjelovali su i članovi Hrvatskoga planinarskog saveza. Oni su od organizacijskog odbora utrke dobili zadatak da gledateljima osiguraju prohodan put i siguran pristup do skijališta i Krumpirišta (mjesto za zabavu i okrjepu), kao i za povratak do autobusa. Zadatak nam je uvijek bio pripremiti pristupe za gleda-

Ekipa Hrvatskoga planinarskog saveza na Snježnoj kraljici 6. siječnja 2010.

U organizaciji i izvedbi svih dosadašnjih skijaških utrka na Sljemenu sudjelovali su i članovi HPS-a. Naš je zadatak da gledateljima koji nisu vični hodanju planinom i snalaženju na vršnome dijelu Medvednice pripremimo pristupe i pomognemo im u snalaženju na terenu

telje koji baš nisu vični hodanju planinom i snalaženju na vršnome dijelu Medvednice, osobito ne u zimskim uvjetima. Poledica, dubok snijeg, blato, magla, noć i hladnoća samo su neki od izazova kojih mnogi posjetitelji nisu unaprijed niti svjesni. Dosad su se svake godine iskusni planinari skrbili o kolonama gledatelja i njihovu što lagodnijem pristupu, boravku i povratku sa skijaškog natjecanja »Trofej Snježne kraljice«.

Prve dvije godine održavanja FIS utrka na Sljemenu publika je stizala Leustekovim putem, koji su planinari na dan utrke osiguravali cijelom dužinom. Otada dolazi na vršni dio Medvednice samo organiziranim autobusnim prijevozom iz Zagreba i Stubičkih Toplica. Radi se o desecima tisuća posjetitelja, većinom bez ikakva iskustva u hodanju po zasniježenoj Medvednici. Mnogi od njih nemaju primjerenu obuću, a katkad niti odjeću prikladnu za temperature ispod ništice. Sreća je što su većina njih mladi ljudi, koji lakše podnose takve izazove.

Organizatori su odredili tri mjesta za prilaz gledatelja do skijališta i za povratak poslije utrke, pri čemu boja ulaznica određuje i mjesto gdje trebaju izaći iz autobusa. Gledatelji koji dolaze autobusom iz Zagorja iskrcavaju se istočno od skijališta, kod doma »Snježna kraljica« (prije je na tome mjestu bio dom »Izviđač«). Njihov koridor označava se zelenim vrpčama i znakovima iste boje, koji ih upućuju u smjeru gledališta. Za gledatelje koji dolaze iz

IVAN HAPAC

Izrada stuba na stazi preko Činovničke livade

smjera Zagreba predviđena su dva pristupna mjesta. Autobusi se prvi put zaustavljaju kod Sljemenske lugarnice i napuštenog doma »Željezničar« ispod Činovničke livade. Za njih je put označen crvenim vrpčama i znakovima. Oni se najprije trebaju uspeti na Činovničko sedlo, da bi se odatle zajedno s gledateljima iz Zagorja uputili prema Krumpirištu i dalje do gledališta. Drugo mjesto gdje se zaustavlja autobus s gledateljima iz smjera Zagreba jest Žensko sedlo, odakle se upućuju plavim koridorom i oznakama po Erberovu putu do zapadnoga dijela gledališta.

Za osiguravanje skliskih mjesta u pripremi je 900 vreća piljevine. Da bi gledatelji lakše svladali strmije dijelove pristupnih putova, na mnogim se mjestima izrađuju i tijekom dana održavaju improvizirane stube u snijegu ili ledu. Na Činovničkoj livadi i Krumpirištu bušilicama se buše rupe u smrznutoj zemlji ili snijegu kako bi se mogli postaviti drveni stupovi za koje se vežu vrpce. Uz taj velik uloženi trud, na svim prilaznim putovima dežurni planinari i fizički pomažu posjetiteljima koji zbog neprimjerene obuće ponekad ne mogu svladati pojedina mjesta. Ako se pak neki gledatelj ozlijedi, spremno će priskočiti u pomoć i članovi Hrvatske gorske službe spašavanja.

HPS-ova ekipa prisutna je ne samo u dane kad je utrka nego i u pripremnim danima, no najviše je članova angažirano kad se odvijaju utrke. Da bi bili što uočljiviji posjetiteljima,

Uređena i označena planinarska staza za pristup sljemenskom skijalištu (dio Leustekova puta)

planinari nose i posebne prsluke s oznakama HPS-a. U svim pripremnim poslovima, ali i pri raspoređivanju prilaznih putova nakon završetka utrke, koriste se bušilice, krampovi, čekići, vrpce, velika količina letvi raznih dužina i dvadesetak lopata. Planinari nose sa sobom baterije i osobne stvari koje im olakšavaju cjelodnevni boravak na hladnoći i na otvorenome.

Naravno, nakon šest dana pripreme i uređivanja pristupa, dan nakon posljednje utrke povlači se s pristupnih putova sve što je suvišno te odvozi na otpad ili sprema u skladište za sljedeću godinu. Planinari, zajedno sa skijašima, imaju svake godine u proljeće, kad snijeg okopni, još jednu dodatnu akciju čišćenja cijelog prostora od otpada koji je na bilo koji način povezan sa skijaškim utrkama.

Iza nas je šesta FIS utrka »Trofej Snježne kraljice«. Udio HPS-a u uređenju i osiguranju

prilaznih putova za veliko natjecanje u slalomu uvijek je bio ocijenjen najvišim ocjenama. Članovi naše udruge ulagali su u cjelokupnu organizaciju svoj trud, a sada već i iskustvo. Zahvalnost za kvalitetno odrađen posao zaslužuju svi članovi ekipe, no budući da veći dio poslova obavljaju članovi Komisije za vodiče, treba istaknuti da su u svemu ovome sudjelovali i članovi stanica vodiča iz Slavonije, Zadra, Makarske, Rijeke, Karlovca, Varaždina i Zagreba. U svih šest proteklih sezona glavni nositelj opisanih poslova bio je HPS, a glavni koordinator nositelj poslova s Organizacijskim odborom FIS Svjetskoga skijaškoga kupa glavni tajnik HPS-a Darko Berljak.

Hvala svim planinarima koji su dosad sudjelovali u radovima na planinarskim stazama prije, za vrijeme i nakon utrka Svjetskoga skijaškoga kupa na Sljemenu!

Obiteljske radosti

Marlena Prskalo, Kastav

Kad smo se prije nekih desetak godina prvi put uputili na planinarenje nismo ni slutili da će nam to postati trajna životna radost. Tada smo sa svojom dvogodišnjom Andreom osvojili Risnjak, Snježnik i Kamenjak. Malo-pomalo zavoljeli smo planinarenje i svaki smo slobodni trenutak koristili lutajući šumama Lijepe Naše. Nekad u društvu, nekad sami, kako je već bilo moguće.

Mali prekid nastao je rođenjem našega Patrika. Prekid je zaista bio kratak jer je Patrik već u dobi od pet mjeseci udisao svjež šumski zrak Gorskoga kotara. Polako je stjecao svoja planinarska iskustva iz nosiljke na tatinim leđima i puzajući po planinarskim odredištima. S osam mjeseci prvi je put osjetio čari Dinare i Čavnovke na Promini. Redali su se vrhovi – Lisina, Obruč, Bjelolasica, Jelenc, Sisol, Oštrc, Zavižan, Bijele stijene i drugi. Do svoga prvog rođendana osvojio je 15 vrhova i prošao dvije obilaznice. S 18 mjeseci već je bio po drugi puta na Dinari – tada i na njezinu vrhu. Premda tako malen, zavijen u maglu zajedno sa svima nama, bio je na nekoliko trenutaka najviši u Hrvatskoj.

Kad se s nepune dvije godine samostalno popeo na Kamenjak, bili smo presretni. Znali smo da počinju ljepši i zabavniji trenuci naše obitelji. Patrik je bio sve samostalniji. Uživali smo svi zajedno u svojim planinarenjima kao prava planinarska obitelj. Jedva dočekamo nedjelju ili neki praznik da se uputimo u osvajanje nekih za Patrika novih vrhunaca. Mi roditelji i

njegova sestra neke smo i ponovili zajedno s njime. No, to nam nije bilo nimalo teško jer svaki put, pa i na istome mjestu, doživiš nešto novo, nešto nezaboravno. Ubrzo je kao nagrada našem i Patrikovom uživanju u prirodi stigla i brončana značka HPO-a.

Na vrhu Gorniku iznad Grobničkog polja

Želim poduprijeti roditelje da poput nas odmalena vode djecu u prirodu, bez straha da su još premali. Korak po korak, dan po dan i oni to jednostavno zavole. Nadam se da će ta ljubav ostati u njima i kad odrastu i kad budu imali svoju obitelj

Igra na terasi planinarske kuće na Snježniku

Mnogo su nas puta ljudi susretali, neki se divili Patriku što tako malen može tako dobro hodati, a neki su nas i kudili što preopterećujemo dijete. No, mi ga uistinu nikad nismo forsirali, već smo uvijek nastojali ići samo dokle on može. Neću nikad zaboraviti kako je sudjelovao na Rusovu pohodu i pritom, na opće oduševljenje, othodao gotovo pola uspona. Nije to bilo samo na Rusovu pohodu, sudjelovali smo još na nekoliko, primjerice u pohodima na Oštrc i Kamene svate, prošli obilaznicu »Za dušu i tijele« i sudjelovali na Danima hrvatskih planinara. Nerijetko se na takvim pohodima događalo da bi se Patrik pridružio nekim starijim planinarima i zajedno s njima krenuo, zaboravljajući na nas.

Danas Patrik ima četiri i po godine. Dok razmišljam o tome hoće li i dalje voljeti planine i planinarenje počinje mi se javljati tračak sumnje. No, onda mi pogled padne na njegovu jedanaestogodišnju sestru koja je počinjala na isti način, pa je danas jedna od najaktivnijih

članica podmlatka PD-a »Lisina« i nekako mi ta sumnja ipak nestaje.

Patrik je do sada osvojio 94 vrha, što je ukupno više od 100.000 metara visine, ima brončanu značku HPO-a, a ni srebrna više nije daleko. Ukupno je prošao više od 20 obilaznica i do sada osvojio bijelu i žutu »Gojzericu«. Na to bi bio ponosan i mnogo stariji planinar. Nadamo se da će toga biti još mnogo jer nam je planinarenje jednostavno postalo načinom života, tako da Patrik redovito pita kad ćemo na planinarenje. Ako ga pitate kamo bi želio ići planinariti, bez razmišljanja će vam odgovoriti: »Pa na Ivanščicu, tamo je lijepo.« Eto, Ivanščica, Belečki planinarski put i Dani planinara u Belcu 2008. ostali su mu u najljepšem sjećanju.

Za kraj, htjela bih samo poduprijeti roditelje da poput nas odmalena vode djecu u prirodu, bez straha da su još premali. Korak po korak, dan po dan i oni to jednostavno zavole. Nadam se da će ta ljubav ostati u njima i kad odrastu i kad budu imali svoju obitelj.

WWW.IZFOTELJE.COM

WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU

WWW.IZFOTELJE.COM

Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

Više informacija na
WWW.LAPIS-PLUS.HR ili
WWW.IZFOTELJE.COM

NOĆNI
MONOKULARI
DALEKOZORI

LAPIS PLUS

WWW.LAPIS-PLUS.HR

TEL: 01/4668-785

Veliki izbor
odjeće, obuće, torbi,
ruksaka, noževa, kompasa,
dalekozora

YUKON
PRO-LUX
FAST AIM
SIMMONS
WEISS
Paco
IP
BlackBird

DR. MED. NIKOLA ZDENKO ŠIMUNOVIĆ 1929. – 2010.

Nakon duge bolesti u Zagrebu je 10. siječnja preminuo dr. med. Nikola Zdenko Šimunović, pedijatar i narodski liječnik, među prijateljima alpinistima, gorskim spašavateljima i planinarima popularno prozvan Šime.

Rođen je 4. siječnja 1929. u Hrvatskoj Kostajnici, a planinariti je počeo 1947. za vrijeme studija medicine u Zagrebu. Tijekom svojega planinarskog djelovanja uspješno se od 1951. bavio alpinizmom, speleologijom i gorskim spašavanjem u okviru Gorske službe spašavanja. U planinarskoj organizaciji bio je pročelnik Alpinističkog odsjeka PDS-a »Velebit« u Zagrebu, tehnički referent Komisije za GSS PSH-a, suradnik časopisa »Naše planine«, instruktor na planinarskim i alpinističkim tečajevima i tečajevima GSS-a, orijentacista-natjecatelj i svestrani aktivist u gotovo svim planinarskim aktivnostima uključivši obnovu i gradnju planinarskih kuća, npr. Hirčeva skloništa na Bijelim stijenama, Ratkova skloništa na Samarskim stijenama i drugih.

U Domovinskom ratu istaknuo se kao požrtvovan i uspješan liječnik na slavonskoj bojišnici i odlikovan je Spomenicom domovinskog rata.

Našega Šimu ispratili smo na vječni počinak 14. siječnja na Mirogoju u Zagrebu, a u ime svih članova »Velebita« i HGSS-a od Šime se oprostio njegov prijatelj i kolega, »velebitaš«, prim. dr. Marijan Kereković, ovim riječima:

»Na planinskim stazama našeg života, prednjak naše mladosti i uzor svih kasnijih godina, naš omiljeni prijatelj Šime, odlučio se za vrtoglav i neizvjestan put do zvijezda. Svojim nas je odlaskom osiromašio za jednu punu ljudsku vrijednost nakon što nam je preko šezdeset godina poklanjao svoje osebusno prijateljstvo, pokretao nas svojim zamislima, pomagao savjetima, žrtvovao se.

Dragi naš Šime, naš Zdeno! Od osnutka Planinarskog društva Sveučilišta prije šest desetljeća bio si njegov dobar duh, inicijator mnogih pothvata, vješt voditelj, mudar savjetnik svakome. Ravnopravno si sa sveučilišnim profesorima dogovarao istraživačke podvige, znao si kod tadašnje vlasti isposlovati sredstva za naše ekskurzije i proučavanja planina, voda i šuma. Organizirao si male ekspedicije, jedva moguće u onim prilikama. Svoje tek stečeno znanje medicine primijenio se pri organiziranju i radu GSS-a i u prvim akcijama u planinama.

Današnja Hrvatska gorska služba spašavanja svoju sadašnju vrsnost dobrim dijelom može zahvaliti temeljima koje si i Ti udario. Bio si i pionir hrvatske speleologije istraživši tada skromnim sredstvima nekoliko jama, a bez straha ronio si i u kraška jezera radi ispitivanja voda. Kao alpinist ispenjao si brojne teške smjerove uzduž Dinarida i Alpa uz najbolje penjače, a odgojio si i naraštaj mladih alpinista, posljedak čega je današnji vrhunski hrvatski ekspedicionizam. Nisi oklijevao da u najtežim danima Domovine i svojom krvlju obilježiš polja 'šahovnice'. Tvoja medicinska pomoć na bojišnici bila je dragocjena. I prije i poslije, u mirno doba, bio si izvrstan i omiljen liječnik. Nije čudo, jer si po naravi bio filantrop, blage ali odlučne čudi, narodski čovjek i narodski liječnik, osjećajan, uman i razuman.

Tvoja je obitelj u Tebi imala uzorna supruga i oca, mi, Tvoji prijatelji pouzdana druga u nevolji i duhovita u veselju, Tvoji pacijenti liječnika kakva se samo poželjeti može, lovci velikoga prijatelja prirode, Domovina hrabroga i vjerna sina.

Pa, kad Te sustignemo tamo negdje u zvjezdanoj Ratkovom skloništu, sjest ćemo i u vječnosti zapjevati naše stare pjesme.

Šime naš, nisi se uzalud rodio!«

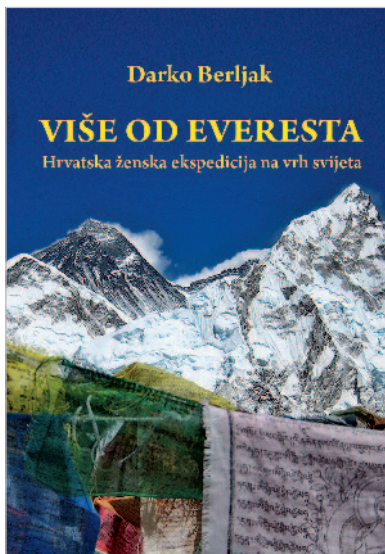
dr. Marijan Kereković i Dražen Zupanc

DARKO BERLJAK: VIŠE OD EVERESTA – HRVATSKA ŽENSKA EKSPEDICIJA NA VRH SVIJETA

Vrhunski planinarski doseg koji je prošle godine ostvarila Hrvatska ženska alpinistička ekspedicija »Mt. Everest 2009« usponom četiriju članica na najvišu čvrstu točku na našem planetu uspjeh je koji se u planinarskom smislu ne može nadmašiti. O tom su ostvarenju, ne štedeći superlative, pisale sve relevantne dnevne i tjedne novine i časopisi, a u »Hrvatskom planinaru« (u broju 7-8, 2009) objavljena je na tridesetak stranica prva cjelovita kronika uspona na Everest. Krajem prošle godine, u suizdavaštvu izdavačke kuće Libricon iz Zagreba i HPS-a, tiskana je i knjiga o tome nesvakidašnjem podvigu. I to kakva knjiga!

Već u predgovoru knjige recenzent prof. dr. Željko Poljak čitavim nizom argumenata obrazlaže da je knjiga Darka Berljaka »Više od Everesta« jedno od kapitalnih djela hrvatske planinarske književnosti, tim više što ona ne samo da po kvaliteti nadmašuje sve dosadašnje, nego i zbog toga što joj je tema izvanredno atraktivna – jedan od najvećih hrvatskih sportskih uspjeha svih vremena. Poznato je da sjećanje na sve ono što nije zabilježeno tijekom vremena blijedi i zato ova knjiga ima i veliku dokumentarnu vrijednost – ona omogućuje da se za budućnost sačuva sjećanje na mnogo više važnih ekspedicijskih pojedinosti od puke činjenice da su se četiri hrvatske djevojke u svibnju 2009. popele na Mount Everest. Knjiga koju je napisao vođa ekspedicije svjedoči o tome koliko je ekspedicija kompleksan pothvat te koliko je znanja, novca, odricanja, vještine i sreće potrebno za vrhunske planinarske doseg.

Knjiga »Više od Everesta« sadrži 256 stranica B5 formata (17 × 24 cm), bogato ilustriranih atraktivnim i vrlo kvalitetnim fotografijama i prikazima Everesta. Knjiga je tvrdo ukoričena i cijela tiskana u boji. Put do vrha Everesta prikazan je u 13 poglavlja – ima u tome i mnogo simbolike: autor tvrdi da mu je 13 sretan broj. Unutar tih poglavlja objavljeni su i izvorni zapisi članica ekspedicije na Cho Oyu 2007. i članica ekspedicije na Everest 2009. te meteorologinje Ivane Stiperski iz DHMZ-a, koja je ekspediciju opskrbljiva-

la redovnim vremenskim prognozama za područje Everesta. Osim uzbudljive priče o pripremama i samoj ekspediciji, u knjizi se nalazi i obilje zanimljivih podataka o Himalaji i Everestu. Zadivljujuće je koliko ih samo u ovoj knjizi ima, a da autor ni na kojem mjestu ne upada u najčešću zamku koja upropaštava knjige o putovanjima – da obilje podataka postane dosadno za čitanje, a da se priča pretvori u običan izvještaj o putovanju. Baš naprotiv, »Više od Everesta« čita se gotovo kao roman – svaki redak donosi nov zaplet, svaka rečenica daje nov smisao osnovnoj priči i već nakon nekoliko pročitanih stranica nemoguće je knjigu

odložiti i ostaviti za čitanje »neki drugi put«.

Darko Berljak bavi se organiziranjem i vođenjem himalajskih i drugih ekspedicija već više od trideset godina, a rezultati što ih je na tom polju ostvario jedinstveni su u svjetskim razmjerima. Ne samo da su se članovi njegovih ekspedicija uspješno uspjeli na gotovo sve željene visoke vrhove, nego su se svi vratili bez spomena vrijednih ozljeda. Zahvaljujući iznimnom iskustvu i postignutim ostvarenjima, Berljak je prije nekoliko godina primljen u članstvo prestižne komisije za ekspedicije pri međunarodnoj planinarskoj i alpinističkoj udruzi UIAA. Ipak, vještinu koju je dosegnuo u organiziranju i vođenju zahtjevnih ekspedicija uspio je ovom knjigom nadmašiti na najbolji mogući način, potvrdivši da posjeduje rijetko viđenu književnu vještinu i stvaralački talent. Čitatelji njegovih knjiga »Dodiri Neba« (HPS, 1992.) i »Ključevi Neba« (Izvori, 2000.) i čitatelji »Hrvatskog planinara« njegov su spisateljski talent već imali prilike upoznati, no onima koji možda još uvijek nisu sigurni vrijedi li pročitati »Više od Everesta« treba reći da je ova knjiga čitkija i zanimljiva od svega što je Berljak dosad napisao. »Više od Everesta« jednostavno je – »više od knjige«.

Knjiga se može nabaviti po cijeni od 220 kuna u uredu Hrvatskoga planinarskog saveza, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb, tel. 01/48-24-142 i 01/48-23-624, e-mail: hps@plsavez.hr, te u svim većim hrvatskim knjižarama.

Alan Čaplar

DVIJE PLANINARSKJE SPOMEN-KNJIGE – KOJA JE BOLJA?

Godine 1969. izbio je oštar sukob između člana PD-a »Zagreb« Freda Židana (1928-2001) i tadašnjeg vodstva toga društva. Bio je to sukob »starih« i »mladih«, koji je završio tako da je Fred sa svojim istomišljenicima osnovao novo društvo – »Vihor«. Nekoliko mu je godina bio predsjednik i svojom mu ličnošću dao osobito obilježje i poseban društveni duh. Na

žalost, završio je tragično, sljepoćom, koja ga je onemogućila u onome što mu je bilo najmilije u životu – planinarstvu. A bio je tako vrstan planinar da je u Alpama preživio lavinu, a na Prenju noć u snježnoj oluji bez ikakvih posljedica, dok se njegov partner smrznuo (Mladen Škreb, 1954.). »Neprijatelji« Vihora proricali su tom društvu kratak vijek, no dogodilo se suprotno. O tome svjedoči i spomen-knjiga »HPD Vihor 1969 - 2009« (urednik Hrvoje Gold) tiskana u povodu četrdeset godina neprekidnoga rada, zapravo reprezentativna slikovnica od 160 stranica (prekrasne slike – ali bez potpisa!?). Popraćene su s oko 80 kratkih tekstova, većinom putopisa, »svjedočenjem onih koji su ovo društvo stvorili, stvarali, u njemu se sve ove godine družili?« i – kako se to iskreno priznaje u predgovoru – »nije bila namjera da za neznanu publiku povijest i 'povijest' društva ispiše i opiše neko znano i učeno pero«. Izdavaču je ta namjera uspjela, što je ujedno i dobro i loše, kako se uzme, jer je vrijednost »Vihora« i njegova uloga u hrvatskom planinarstvu veća nego što se može zaključiti listajući ovu

lijepu slikovnicu. Dodajmo na kraju da je ona još jedno grafičko remek-djelo »planinarskog dizajnera« Alana Čaplara, koji je njome pokazao kako se i od skromnog tijesta može načiniti dobar kolač.

Za razliku od »Vihorove« knjige, HPD »Željezničar« je svoju 60. godišnjicu obilježio spomen-knji-

gom »HPD Željezničar Zagreb 1950 - 2010« od 272 stranice, koja je svojevrsna povjesnica Društva. Izdavač, kao i autor sa svojim suradnicima, prihvatili su se ozbiljnog zadatka da otmu zaboravu golem 60-godišnji trud društva i njegovih sekcija – a nijedno društvo u Hrvatskoj nije ih imalo toliko kao »Željezničar« (podsjetimo samo na Speleološki i Alpinistički

odsjek te Kamp sekciju). Imali su sreću što im je bilo na raspolaganju obilje gradiva iz prijašnjih četiriju spomenica jer ih je Društvo redovito objavljivalo svakih deset godina. Za razliku od dosadašnjih, ova spomen-knjiga najveća je po obujmu i sustavno je koncipirana tako da je među njezinim koricama registrirano sve važno što se zbilo tijekom šest desetljeća. U taj istraživački pothvat uloženo je mnogo truda, ali grafički nije tako reprezentativnog formata kao Vihorova, iako je bogato ilustrirana. Obje je knjige grafički uredio isti »planinarski dizajner«, Alan Čaplar, i to na vrhunski način, s tom razlikom što je Željezničarovo ujedno i glavni autor.

Na kraju odgovor na naslovno pitanje koja je knjiga bolja. Odgovor ne može biti jednoznačan, obje su dobre, svaka na svoj način i ovisno o očekivanju čitatelja. Uostalom, procijenite sami: Vihorova knjiga nastala je prebirlanjem po uspomenu, uz ponešto inspiracije i mašte, a s namjerom da bi se članovi, listajući je, s nostalgijom prisjećali lijepih trenutaka provedenih na izletima, dok u Željezničarovoј knjizi nije

smjelo biti nimalo mašte, ali je trebalo uložiti mnogo truda, vremena i istraživačke marljivosti jer je pisana s povijesno-kroničarskim pretenzijama, da bi novim naraštajima dala u ruke dokument o onome što nikako ne bi trebalo zaboraviti.

prof. dr. Željko Poljak

OTVOREN PENJAČKI CENTAR ZAGREB

U subotu 6. veljače 2010. svečano je otvoren Penjački centar Zagreb. Dvorana s popratnim sadržajima izgrađena je kao poseban objekt u sklopu trgovačkog centra »Solidum« u Škorpikovoj ulici u zapadnom dijelu Zagreba. Otvorenju je nazočio veliki broj penjača, njihovih prijatelja i svih onih koji su bili znatiželjni vidjeti kako to izgleda. Nakon 25 godina sportskog penjanja u Hrvatskoj i prve umjetne stijene sagrađene u Domu sportova 1989., ali koja je ubrzo morala biti uklonjena, Zagreb je konačno dobio umjetnu stijenu koja zadovoljava sve uobičajne standarde takvih objekata. Već ove godine planira se organizacija nekoliko velikih domaćih i međunarodnih natjecanja. Dvoranu je uz pomoć ciciban penjačice svečano otvorio Darko Berljak, glavni tajnik HPS-a.

U sklopu otvorenja održano je i revijalno natjecanje po sistemu penjačkoga maratona. Pred penjačima se nalazio 51 težinski smjer, a na raspolaganju je bilo dva sata vremena za penjanje. Svaka težina donosila je određeni broj bodova. Pobjednik je bio onaj koji je nakon dva sata skupio najviše bodova. Ovaj puta to je bio Emil Mucko iz Varaždina. Treba reći da je nastupilo čak 86 penjača. Na kraju je održana tombola na kojoj je svaki natjecatelj dobio poneku nagradu.

Od 8. veljače 2010. dvorana je otvorena poneđjelkom od 17 do 22 sata, od utorka do subote od 10

do 22 sata, a nedjeljom od 15 do 20 sati. Osim za potrebe škola sportskog penjanja, penjalište će odlično poslužiti i za sve alpinističke, speleološke, vodičke i planinarske škole kada u svoje programe uključe i posjet penjačkom centru.

Ur.

Penjački centar Zagreb

Članovi HPD-a Vihor na Troglavu u ljeto 2009. godine – na izletu povodom 40. obljetnice djelovanja

PROSLAVA 40-GODIŠNJICE »VIHORA«

Krajem studenoga 2009. HPD »Vihor« proslavio je u prostorijama Turističke zajednice Zagreba u Gornjem gradu 40 godina svojeg postojanja. Proslavi su, uz velik broj vihoraša, prisustvovali glavni tajnik HPS-a Darko Berljak, tajnik PSZ-a Željko Gobec i mnogi predstavnici drugih društava. Važno je napomenuti da od 1969. u društvu još uvijek djeluju neki od osnivača: Milovan Dlouhy (Mišo), Biserka Aleksić (Biba), Milan Ivić (Hari), Branko Stipetić (Kamenko), Jurica Sindelić i Nataša Pahernik, te im ovom prilikom čestitamo na ustrajnom radu u Društvu. Tom je prigodom predstavljena veoma uspješna knjiga »HPD Vihor 1969 - 2009.« Nastala je zaslugom 65 vihoraša koji su u njoj objavili svoje priloge. Vladimir Horvat

NOVO VODSTVO »TIKVICE«

Na izornoj skupštini HPD-a »Tikvica« u Županji je 9. siječnja 2010. godine izabrano novo vodstvo društva. Za predsjednika društva izabran je Marko Zorić, za tajnicu Emilija Marković, a blagajnički mandat obnašat će i u idućem mandatnom razdoblju 2009. – 2013. Biserka Zorić. Četiri člana društva, koji su i pročelnici sekcija – visokogorske, sekcije društvenih izleta, markacijskog odsjeka i fotosekcije, čine zajedno s predsjednikom, tajnikom i blagajnikom Izvršni odbor društva. Izabrana su i nova tri člana Nadzornog odbora te Suda časti. Izornoj skupštini nazočili su gosti iz PD-a »Dirov brijeg« Vinkovci, HPD-a »Dilj

gora« Slavonski Brod, PD-a »Đakovo« Đakovo, PD-a »Vidim« Kutjevo te PD-a »Čičak« Orašje (BiH). Podneseni su izvještaji starog saziva društva, te je istaknuto zadovoljstvo osnivanjem Planinarskog saveza Vukovarsko-srijemske županije. Savez čine planinarske udruge iz Županje, Vinkovaca i Cerne. Također je osnovana i stanica HGSS-a, čiji se članovi obučavaju na najzahtjevnijim planinarskim, alpinističkim i speleološkim tečajevima. S posebnim zadovoljstvom istaknuto je ućlanjenje sve većeg broja mladih u HPD »Tikvica«. Donesen je plan rada za 2010. godinu, čijoj će realizaciji prionuti »tikvanci« sa zainteresiranim članovima drugih društava.

Emilija Marković

BAL PLANINARA ZA VALENTINOVO

HPD »Malačka« vrlo je aktivno, kako u organiziranju planinarskih akcija, tako i u obilježavanju raznih društvenih datuma. Na tom tragu društvo je ove godine obilježilo i Valentino – Dan zaljubljenih, sve s namjerom širenja ljubavi i prijateljstva. Tradicionalni 13. »Bal planinara« HPD »Malačka« posvetilo je valentinovskom druženju s planinarima iz brojnih prijateljskih planinarskih društava. Silno su nam nedostajali prijatelji iz Kiseljaka, Mostara i Livna koji nisu mogli doći zbog vremenskih neprilika.

Bal je započeo u izrazito srdačnoj atmosferi, a planinari i planinarke preobrazili su se u profinjene, elegantne i nadasve aktivne plesače. Osoblje hotela

»Resnik« iz Kaštel Štafilića, potrudilo se da noć 6. veljače 2010. ostane u divnom sjećanju svih dvjestotinjak uzvanika. Nije manjkalo ukusnih delicija niti pića, a na kraju je organizirana i tombola koja je većini donijela radost, jer je svaki listić bio dobitni. Oko ponoći izveden je i neizostavni »Ples srca«.

U prigodi 13. bala izabrali smo 13 parova, a pobjedničku tortu uručili smo paru s brojem 13. (čistom slučajnošću), koji su činili članica HPD-a »Kamenar« iz Šibenika i član PK-a »Split« iz Splita.

Filip Balić

LJEPOTE NAŠIH PLANINA – IZLOŽBA DRAŽANA MIMICE

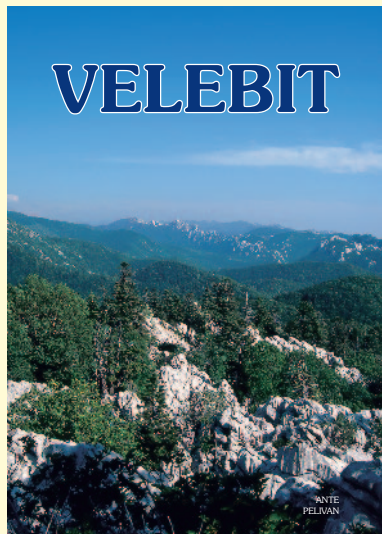
Pod pokroviteljstvom Splitsko-dalmatinske županije PD »Imber« i OŠ »Josip Pupačić« iz Omiša priredili su izložbu planinarskih fotografija »Ljepote naših planina« Dražana Mimice. Izložba je organizirana u prostoru osnovne škole, a svečano je otvorena 8. veljače. Izložbu je, uz nastup školske klappe »Bepo«, svečano otvorila dogradonačelnica Omiša Terezija Kusanović. Već prvog dana izložbu je pogledalo više stotina posjetitelja.

Miomir Fistanić

Otvorenje izložbe Dražana Mimice u Omišu

30% popusta za planinare !!!

- Autor: Ante Pelivan
- fotomonografija
 - bogato ilustrirana u boji
 - format: 30 x 21 cm
 - 194 stranice
 - tvrdi uvez
 - cijena: 150,00 kn

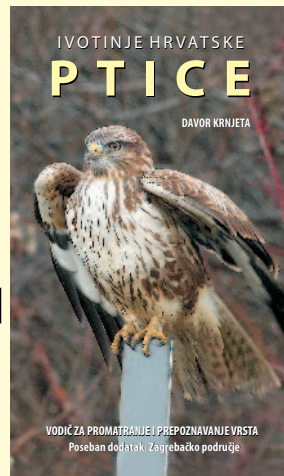
105,00 kn

Poštarina uračunata u cijenu!

- ◀ Autor: Davor Krnjeta
- format: 20,5 x 12 cm
 - 350 fotografija u boji
 - 360 stranica
 - tvrdi uvez
 - cijena: 260,00 kn

182,00 kn

ekološki glasnik
časopis o prirodi

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058

www.ekoloski-glasnik.hr • ekoloski.glasnik@vip.hr

TISKARA "Ekološki glasnik"

- usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete
- posebni popust za sva planinarska društva

KALENDAR AKCIJA

6. - 7. 3.	Kolijevkom hrvatske državnosti Bijaći - Klis Kozjak	HPD »Ante Bedalov«, Kaštel Kambelovac Josip Pejša, 091/73-08-109
7. 3.	Žene u planini	PD »Kamenjak«, Rijeka Igor Korlević, 091/25-66-611
7.3.	Proljetno pješaćenje u Sijaset Jadičev plan - Sijaset (»Senjska obilaznica«)	HPD »Zavižan«, Senj Mirko Belavić, 053/881-309
14. 3.	Romarskim putom Belec - Marija Bistrica Belec - Marija Bistrica	HPD »Belecgrad«, Belec Katica Bucifal, 049/460-135
14. 3.	Susret planinara povodom dana Sv. Bernarda Marija Bistrica	PD »Grohot«, Marija Bistrica Vesna Antolić, 098/16-66-484, Mira Bajs, 049/444-268 Boris Kličković, 091/92-30-870
15. 3. - 10. 5.	Planinarska škola HPD-a »Željezničar« HPD »Željezničar«, Zagreb	HPD »Željezničar«, Zagreb Slavko Patačko, 098/16-33-515
16. 3. - 11. 5.	Planinarska škola HPD-a »Kapela« HPD »Kapela«, Zagreb	HPD »Kapela«, Zagreb Damir Gross, 091/57-52-842
20. - 21. 3.	Našički križni put Krndija	HPD »Stanko Kempny«, Zagreb Tomislav Pavlin, 098/313-713
21. 3.	Kunfov pohod Medvednica: Podsused - Kamenj svati	PD »Susedgrad«, Podsused Nikola Sedmak, 098/355-446
21. 3.	Proljetni uspon na Oštru Oštra	PD »Željezničar«, Gospić Andrija Benković, 053/574-305
29. 3. - 24. 5.	Alpinistička škola HPD »Zagreb-Matica« HPD Zagreb-Matica, Petričeva 4, Zagreb	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Ivan Brozović, 098/390-182
3. - 5. 4.	Uskrs na Mljetu NP Mljet i Babino Polje	PD »Mljet«, Govedari Marin Perković, 098/542-100, marin.perkovic1@du.t-com.hr
5.4.	Dan Varaždinske planinarske obilaznice Ivanšćica - pl. dom Ledinec	HPD »Dugi vrh«, Varaždin Slunjski Vladimir, 091/24-09-301 Horvatić Željko, 091/51-72-043
7. 4. - 2. 6	Planinarska škola HPD »Zagreb-Matica« HPD Zagreb-Matica, Petričeva 4, Zagreb	HPD »Zagreb-Matica«, Zagreb Bruno Šibl, 091/61-05-533
7. 4.	Memorijalni uspon Ron Brown na Stražišće Obod iznad Cavtata - brdo Stažišće	HPD »Dubrovnik«, Dubrovnik Zorica Smoljan, 098/18-84-199
11. 4.	Tragom prvog izleta HPD-a »Sisak«	HPD »Sisak«, Sisak Ljubica Matijašević, ljmatij@fkit.hr
11. 4.	Obilazak Poučnog planinarsko-ekološkog puta »Ante Frua« Šibenik - Rupići - Sokolarski centar	HPD »Kamenar«, Šibenik Vlatko Šupe, 022/334-077

DANI HRVATSKIH PLANINARA 2010.

Dani hrvatskih planinara 2010. održat će se 29. i 30. svibnja na Hahliću.

Organizatori su PD »Obruč«, Jelenje i HPS-a.

Sve informacije mogu se dobiti na tel. 091/72-61-938 i na e-mail p.d.obruc@ri.t-com.hr

Stijene Kize na
srednjem Velebitu

